

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME TEZLİ YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

2014-2015 TEOG SINAVINA İLİŞKİN PAYDAŞ
GÖRÜŞLERİ İLE ÖĞRETMEN YAPIMI TESTLERLE OLAN
İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rasim ÖNDER

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME TEZLİ YÜKSEK
LİSANS PROGRAMI

2014-2015 TEOG SINAVINA İLİŞKİN PAYDAŞ
GÖRÜŞLERİ İLE ÖĞRETMEN YAPIMI TESTLERLE OLAN
İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rasim ÖNDER

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Hakan KOĞAR

Antalya, 2016

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalarda gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

... / ... / 2016

Rasim ÖNDER

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Rasim ÖNDER' in bu çalışması 28.07.2016 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

Başkan : Doç. Dr. Cem Oktay GÜZELLER
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

İMZA

Üye : Doç. Dr. Bayram BIÇAK
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

Üye (Danışman) : Yrd. Doç. Dr. Hakan KOĞAR
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: 2014-2015 TEOG Sınavına İlişkin Paydaş Görüşleri ile Öğretmen Yapımı Testlerle Olan İlişkisi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr. İlhan GÜNBAZI
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırmada orta eğitime geçiş sistemi olan TEOG'a geçiş amaçları incelenmiştir. Sınavlar lkemizde bireylerin gelecekleri üzerinde etkili olduğundan böyle bir çalışma ele alınmıştır. Çalışma doğrultusunda sınav paydaşları olan ğrenci, ğretmen, veli ve yöneticilerin TEOG'a geçiş amaçları hakkındaki görüşleri ile ğretmen yapımı sınavlarla merkezi yapılan sınavlar arasındaki ilişki ele alınmıştır.

Bu araştırmanın hazırlanması süresince desteğini ve yönlendirmelerini esirgemeyen hocam Doç. Dr. Cem Oktay GÜZELLER'e teşekkür ederim. Aslında kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bu çalışmayı yönlendirmeleriyle tamamlamamı sağlayan danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hakan KOĞAR'a ve hocam Doç. Dr. Bayram BIÇAK'a teşekkür ederim.

Rasim ÖNDER

ÖZET

2014-2015 TEOG SINAVINA İLİŞKİN PAYDAŞ GÖRÜŞLERİ İLE ÖĞRETMEN YAPIMI TESTLERLE OLAN İLİŞKİSİ

Önder, Rasim

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bölümü

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Hakan KOĞAR

Temmuz 2016, 88 sayfa

Bu çalışmanın amacı MEB tarafından belirlenen amaçlar doğrultusunda merkezi olarak uygulanan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavının amaçlarına ne derece ulaştığını ortaya çıkarmaktır. MEB'in TEOG ile birlikte özellikle sınav kaygısını azaltmak, okul dışı kurumlara olan ihtiyacı azaltmak ve öğrencileri sportif faaliyetlere yönlendirmek amaçları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu amaçlar ve MEB'in amaçlarını sıraladığı rapor, çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Buradan hareketle sınav sistemindeki değişiklikten etkilenen ve aynı zamanda sınav paydaşları olan öğrenci, veli, öğretmen ve yöneticilerden oluşan 51 kişilik örneklem grubu ile görüşmeler yapıldığından ve çalışmaya dâhil olan okulların 8.sınıf öğrencilerinin tamamının TEOG puanları ile öğretmen yapımı sınav puanları arasındaki ilişki incelendiğinden araştırma da karma yöntem kullanılmıştır. Diğer taraftan çalışmanın 51 kişilik amaçsal ölçüt örneklemini devlet başarılı, devlet başarısız ve özel ortaöğretim okullarında bulunan toplam 15 öğrenci, 15 veli, 18 branş öğretmeni ve 3 yönetici oluşturmaktadır. Okullardan eşit sayılarda seçilen örneklemelerden yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analiz, öğretmen yapımı sınavlar ile TEOG sınavına ait nicel verilerin arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde sınav sisteminin kaygıya neden olduğu sınav sayısının iki defa oluşunun iki defa kaygıya neden olduğu ancak ikinci sınavın varlığından dolayı stresin biraz azaldığı, telafi sınavının varlığının olumlu olduğu ancak sınav paydaşlarına göre asıl sınav ve telafi sınavının eşit güçlükte olmadığı ve telafi sınavına giren öğrencilerin daha avantajlı olduğu, okul dışı kurumlara olan ihtiyacın sınav müfredatının yetişmesi zorunluluğu, sınıfların kalabalık olması ve okul dışı kurumlara yönelik algının varlığından dolayı arttığı, okul-veli arasındaki ilişkinin değişmediği, öğrencilerin ders çalışmaktan

kendilerini tanıma fırsatı bulamadığı bundan dolayı sportif faaliyetlere vakit ayıramadığı ve son olarak hesaplanan yerleştirme puanının adil hesaplanmadığını ve sınavın adiliyetine güvenmedikleri görülmüştür. Ayrıca öğrenciler dışındaki paydaşlar merkezi yapılan iki sınavın 3 sınavlı derslerin 2. sınavı olması ile öğrencilerin 3. sınava olan motivasyonun azalttığını bu yüzden derslere motive olmadıklarını dile getirmiştir. Başarılı devlet okulunda öğretmen yapımı birinci sınavlar ile TEOG arasındaki ilişkinin daha yüksek çıkması bu bulguyu desteklemektedir. Başarısız devlet okulunda son sınavların TEOG ile daha yüksek korelasyon göstermesi son sınav notlarının TEOG'a benzetildiğini bu durumda birinci sınavın TEOG'tan uzak olduğunu ve son sınav notlarının TEOG'a benzetildiğini göstermektedir. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, TEOG sistemi bazı amaçlarına ulaşırken bazı amaçlarına ulaşamamıştır. Bu durumda amaçlar ve uygulamalar yeniden gözden geçirilerek paydaşların tamamında olmasa bile çoğunluğunda bu amaçlara ulaşılması sağlanabilir.

Anahtar kelimeler: TEOG, Sınav

ABSTRACT

RELATIONSHIP BETWEEN BASIS OF STAKEHOLDERS OPINION ABOUT TEOG WITH TEACHERS MAKING TEST IN 2014-2015

Önder, Rasim

Ph.D., Department of Assessment and Evaluation in Education

Supervisor: Yrd.Doç.Dr. Hakan KOĞAR

July 2016, 88 pages

The goal of this study is to investigate in how far TEOG reaches its goals. MEB and TEOG aim to decrease the stress for tests, to decrease the need for institutions outside school and to lead students to sportive activities. According to the results of the study (pearson correlations analyses) the testsystem is giving tension and the fact that there are two testsitions is giving double tension. However the fact that there is a second possibility for making a test is decreasing the anxiety. Also it appears that the original test and the reaxamination are not evenly difficult, students who make the reaximantion are more advanteged, classrooms are more full, relations between school and parents is not changing, and students are working so hard that they dont have time to know themselves better and therefore dont create time for sportive activities. Conclusions are that in succesful schools (devlet okulu) the first examinations have strong correations with TEOG. In less succesful schools the reaximantions are more strongly correlated with TEOG. This means that the testresults of reaximantions looks more like TEOG. In general, TEOG has reached some of its goals, but not all.

Keywords:: TEOG, Exam

İÇİNDEKİLER

DOĞRULUK BEYANI	i
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
I. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.1.1 Problem	4
1.1.2 Alt Problemler	4
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.3 Araştırmanın Önemi	5
1.4 Sayıtlar	5
1.5 Sınırlılıklar	5
II. BÖLÜM	6
KURMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1 Kuramsal Temeller	6
2.1.1 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri	6
2.1.2 Ortaöğretime Geçişin Tarihsel Süreci	7
2.1.3 OGES - OKS ve Özellikleri	9
2.1.4 SBS ve Özellikleri	12
2.1.5 Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi	15
2.1 İlgili Literatür	17
III. BÖLÜM	23
YÖNTEM	23
3.1 Araştırma Modeli	23
3.2 Evren ve Örneklem	23
3.3 Veri Toplama Aracı	24
3.4 Verilerin Toplanması	25
3.5 Verilerin Analizi	25
IV. BÖLÜM	26
BULGULAR	26

4.1 Bulgular	26
V. BÖLÜM	76
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	76
5.1 Sonuç ve Tartışma	76
5.2 Öneriler	81
KAYNAKÇA	82
EKLER:	86
Ek-1: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	86

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Çalışmaya Katılan Örneklemin Betimsel Tablosu

Tablo 4.1: Sınavlara İlişkin Betimsel Bulgular

Tablo 4.2: Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor Muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.3: Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.4: Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Okul Sınavlarının Bir Parçası Gibi Olduğunu Biliyoruz. Bu Durumu Okul Dışı Eğitim Kurumlarına İhtiyacını Nasıl Etkiledi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.5: Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavında Telif Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telif Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telif Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.6: Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dâhil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.7: Öğrencilere Sorulan ‘Son Olarak Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Musun? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.8: Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor Muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.9: Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.10: Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavının Okul Sınavlarının Bir Parçası Gibi Olduğunu Biliyoruz. Bu Durumu Bilmek Sizce Öğrencilerin Okul Dışı Eğitim Kurumlarına İhtiyacını Nasıl Etkiledi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.11: Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavı İle Okul Öğretmenler Arasındaki Bağ Güçlendi Mi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.12: Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavında Telif Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telif Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telif Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.13: Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dâhil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.14: Öğretmenlere Sorulan ‘Son Olarak Öğrenciler Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Mu? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.15: Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor Muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.16: Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.17: Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Okul Sınavlarının Bir Parçası Gibi Olduğunu Biliyoruz. Bu Durumu Bilmek Sizce Öğrencilerin Okul Dışı Eğitim Kurumlarına İhtiyacını Nasıl Etkiledi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.18: Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavı İle Okul Öğretmenler Arasındaki Bağ Güçlendi Mi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.19: Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavında Telif Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telif Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telif Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.20: Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dâhil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.21: Yöneticilere Sorulan ‘Son Olarak Öğrenciler Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Mu? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.22: Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor Muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.23: Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.24: Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Okul Sınavlarının Bir Parçası Gibi Olduğunu Biliyoruz. Bu Durumu Bilmek Sizce Öğrencilerin Okul Dışı Eğitim Kurumlarına İhtiyacını Nasıl Etkiledi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.25: Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavı İle Okul Veli Arasındaki Bağ Güçlendi Mi? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.26: Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavında Telif Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telif Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telif Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.27: Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dâhil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.28: Velilere Sorulan ‘Son Olarak Öğrenciler Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Mu? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Tablo 4.29: Öğretmen Yapımı 1. Sınavlar İle TEOG Sınavı Arasındaki Korelasyon Tablosu

Tablo 4.30: Öğretmen Yapımı TEOG İle 3. Sınavlar Arasındaki Korelasyon Tablosu

KISALTMALAR LİSTESİ

TEOG: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı

TEOG Puanı: 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılı I. Dönemde yapılan TEOG merkezi sınavında ilgili dersten alınan puandır.

FL: Fen Lisesi

AÖL: Anadolu Öğretmen Lisesi

OKS: Ortaöğretim Kurumları Seçme Sınavı

LGS: Liselere Giriş Sınavı

DPY: Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı

OGES: Orta Öğretime Geçiş Sistemi

SBS: Seviye Belirleme Sınavı

YBP: Yılsonu başarı puanı

DP: Davranış puanı

YDP: Yönelme ve Davranış Puanı

G-OYP: Genel Ortaöğretime Yerleştirme Puanı

SP: Sınıf puanı

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, problem cümlesi, araştırma soruları, sayıtlar, tanımlar ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Ülkeler eğitim politikalarının gereği olarak toplumun ihtiyacı olan nitelikli bireyleri yetiştirmeye çalışmaktadır. Bireylere istenilen becerileri kazandırmak belirli bir eğitim sistemini gerektirir. Tan (2008)'a göre eğitime sistem yaklaşımıyla bakıldığında, eğitim sisteminin; girdi-süreç-çıkıtı ve değerlendirme aşamalarından oluştuğu söylenebilir. Bu sistem öğelerinin herhangi birisindeki aksaklık, değişiklik, yanlış işleyiş sistemin çalışmasını ve elde edilecek ürünün niteliğini etkileyebilmektedir. Bu doğrultuda eğitim sisteminin öğeleri incelendiğinde girdi ögesini öğrenci, öğrencinin sosyo-ekonomik durumu, öğrencinin psikolojisi, eğitim sistemi, veliler, öğretmenlerin oluşturduğu söylenebilir. Süreç ögesini girdi değişkeni içerisinde yer alan değişken kaynaklarının kullanımı, çıkıtı ögesini de istenen veya istenmeyen nitelikte bireylerin oluşturduğu söylenebilir. Sistemin tamamı ile birlikte kendi yapısını da denetleyen, sürecin istenilen seviyeye ne derece ulaştığını ortaya çıkaran öge ölçme ve değerlendirmedir. Bu doğrultuda eğitim sisteminin paydaşları; öğrenci, öğretmen, veli, programlar, yönetim, kullanılan kaynaklar ile ölçme ve değerlendirme olarak sıralanabilir.

Süreç tamamlandığında ölçme ve değerlendirme yapılarak sürecin istenilen seviyeye ulaşıp ulaşılamadığı, ulaşmadıysa hangi basmakta sorun olduğunun saptaması yapılır. Böylelikle girdi, süreç, çıkıtı ile ölçme ve değerlendirme basamaklarındaki sorunlar saptanmaya çalışılarak gerekliyse eğitim politikaları üzerinde gerekli çalışmalar da yapılır. Bu doğrultuda ülkemizde orta öğretim basamağındaki ölçme ve değerlendirme merkezi olarak yapılmaktadır. Merkezi sınav sonuçlarına göre hem bireyler hem de eğitim politikaları hakkında kararlar alınmaktadır. Bu açıdan gerçekleştirilen merkezi sınavların şekli, kapsamı, işleyişi ve amaçları büyük önem arz etmektedir.

Merkezi sınavlar bireylerin yaşamlarında önemli bir yere sahiptir. Merkezi sınav sonuçlarına göre öğrenciler, iyi bir liseye oradan da iyi bir üniversiteye gidilebilmektedir. Bu doğrultuda iyi bir iş sahibi olarak rahat bir hayat yaşamayı bu sınavlara bağlayan aile, öğrenci, öğretmen ve yöneticiler aynı zamanda bu sınavlar aracılığı ile sosyal statü atlayabileceklerine inanmaktadırlar. Bu da gerçekleştirilen merkezi sınavların her yönüyle önemini bir kez daha göstermektedir. Merkezi sınavlar, sürecin son basamağı olup yapılan değerlendirmeler ile bireyler hakkında kararlar alınarak yerleştirmeler yapılmaktadır.

Ölçme ve değerlendirme basamağına kadar olan süreçlerde yaşanan herhangi bir eksik, yanlış ve adiliyetsizlik yine süreç içerisinde telafi edilebilir ya da bu zararlar ciddi ölçüde sorun olmayabilir. Bu durumda yapılan hatalar kabul edilebilir çerçevede ele alınabilir. Fakat merkezi olarak gerçekleştirilen sınavlarda ortaya çıkacak eksik, yanlış ve adiliyetsizlik ciddi zararlara yol açabilir. Bu noktada yapılacak hatalardan geri dönmekte mümkün olmayabilir. Bu doğrultuda yapılacak ölçmeler öncelikle adil, hatasız, güvenilir ve geçerli olmalı aynı zamanda ölçmelere bağlı olarak da adil değerlendirmeler yapılmalıdır. Gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirmeler sonunda süreçte bir sorun gözlemlenirse sorunu çözmeye yönelik adımlar yine aynı bakış açısıyla atılabilir. Bu doğrultuda ülkemizde gerçekleştirilen merkezi sınavların içeriği, şekli ve uygulama biçimleri ihtiyaçlara cevap verebilmek için farklı zamanlarda yeniden düzenlenmiştir.

2000’li yıllardan incelemeye başlayacak olursak, sınavlar önceleri Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından Orta Öğretim Kurumları Sınavı (OKS) adı gerçekleştirilmekteydi, sonrasında Orta Öğretime Geçiş Sistemi (OGES) içerisinde 6. 7. ve 8. sınıf düzeyinde Seviye Belirleme Sınavı (SBS) olarak değiştirilmiştir. OKS her biri 25 sorudan oluşan 4 alt testten meydana gelmekteydi ve bu alt testler Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler derslerini kapsamaktaydı (MEB, 2003). OGES’nin OKS’den temel farklılığını, soruların öğrencinin kazanımlarına yönelik, haftalık ders saatlerine göre belirlenmiş olması ve değerlendirmenin sürece yayılmış bir şekilde gerçekleştirildiği biçiminde ifade edilebilir. Ayrıca, bu sınavda yabancı dil alt testi yer almaktadır. SBS ile ilköğretim programlarının öğretilmesi ön plana çıkarılarak öğrencilerin muhakeme ve yorum yapma yeteneklerinin geliştirilmesi, öğrencilerin bireysel gelişimlerinin, yeteneklerinin, ilgi alanlarının, farklılıklarının,

bilgi ve becerilerinin tam ve güvenilir olarak ölçülmesi, genel liselerin eğitim kalitelerinin artırılması, yılsonu başarı puanının değerlendirmeye katılması, ortaöğretime geçişte sürece dayalı ve objektif bir yerleştirme sistemi geliştirilmesi, okulda sunulan eğitim ve öğretimin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2011). Yeni sistemler sorunların çözümüne katkı sağlayabilir ancak yeni uygulama beraberinde yeni sorunları da getirebilmektedir. Elemeye dayalı ve birçok sınavdan oluşan OGES öğrencilerde sınav stresi ve sürekli bir yarış içerisinde oluşu duygusunu da meydana getirmiştir. Bu durum sınava katılan öğrenciler ve aileler üzerinde yoğun sınav stresi oluşturmuş ve başarıyı olumsuz etkilediği üzerinde birleşmiş yaygın bir kanaat oluşturmuştu.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılından başlayarak kamuoyunda Seviye Belirleme Sınavı (SBS) olarak bilinen, elemeye dayalı ortaöğretime geçiş sınavı kaldırılmıştır. Buradaki temel amaç oluşan sınav stresini azaltmaktır. Bu sınavın yerine Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sistemi olarak karşımıza çıkan yeni uygulamada; ortaöğretime geçişi, tek tip insan yetiştirme anlayışından çıkarıp farklılıklara saygı duyan, onları güvence altına alan çoğulcu bir yaklaşım hedeflenmektedir. Eğitim sistemimizi, salt ezbere ve yarışmacı mantığa dayalı olmaktan çıkarmak, elemeli sınav geçiş sistemlerinin tüm eğitim alanında yarattığı olumsuzlukları ortadan kaldıracak tedbirleri almak yeni sistemin amaçları arasındadır. Bu sisteme göre 6, 7 ve 8. sınıflarda 6 temel ders için (Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, T.C. İnkılap Tarihi, Yabancı Dil, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) sınava girilip alınan puanların ortalaması ve okul puanlarıyla merkezi sınav puanı hesaplanacaktır (MEB, 2013).

MEB (2013)'e göre eğitimin doğasında var olan değişim ve gelişime paralel olarak, ortaöğretime geçişe dair yeni uygulamanın işlevsel, sürdürülebilir ve esnek bir nitelik göstermesi büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, öğrenci, öğretmen ve okul arasındaki ilişkiyi güçlendirmeyi hedefleyen eğitim politikasının gereği olarak, ortaöğretime geçiş uygulaması güncellenmiştir. Yeni uygulamanın temel amaçlarını, sınav stresini azaltmak, okul dışı kurumlara olan ihtiyacı azaltmak, okul merkezli eğitim yapmak, sınavları bir defaya mahsus olmaktan çıkartıp telafi sınavlarıyla sağlık sorunları gibi ciddi mazeretleri olan bireylere bir şans daha tanımak, sınava

olan güven duygusuna arttırmak ve öğrencileri sportif alanlara ve faaliyetlere yönlendirmek olarak sıralayabiliriz.

1.1.1 Problem

MEB tarafından belirlenen amaçlar doğrultusunda geliştirilen Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavının amaçlarına, ilgili paydaşlara göre ne derece ulaşılmıştır?

1.1.2 Alt Problemler

Ana problem cümlesini cevaplayabilmek için belirlenen alt problemler şunlardır:

1. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin öğrenci görüşleri nasıldır?
2. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?
3. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nasıldır?
4. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin velilerin görüşleri nasıldır?
5. TEOG sınavı kapsamında uygulanan testler ile öğretmenlerin gerçekleştirmiş olduğu yazılı sınavlar arasındaki ilişki ne düzeydedir?

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Isparta İl'indeki özel ve devlet ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler arasından seçilen bir grup 8.sınıf öğrencisi ile bu öğrencilerin aileleri, öğretmenleri ve okul yöneticilerinin TEOG sınavı ile ilgili görüşlerinin ne olduğu; İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yılsonu not ortalamalarının TEOG sınavı ham puanlarındaki değişkenliği açıklama düzeylerini incelemek olarak belirlenmiştir. Böylelikle MEB'in sınav değişikliği amaçlarının paydaşlar üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu belirlenmeye çalışılarak istenilen amaçlara hangi düzeyde ulaşıldığını incelemektir.

1.3 Araştırmanın Önemi

Ülkemizde gerçekleştirilen sınavlar bireylerin gelecekleri üzerinde oldukça büyük bir etkiye sahiptir. İyi bir liseyi kazanmak ve okumak iyi bir üniversitede iyi bir bölümü okumayı bu durumunda ekonomik getirisi yüksek bir işte çalışmayı vadettiği için ortaöğretimden liseye geçiş sınavı ve sistemi oldukça önemlidir. Bu çalışma da ortaöğretimden liseye geçiş sınavının kabul ettiği amaçlara ne düzeyde ulaştığını ortaya çıkarması, durumu betimlemesi ve bu doğrultuda önerilerde bulunması açısından önemlidir.

1.4 Sayıtlar

Araştırma görüşmelere katılan bireylerin doğru bilgiler verdiği kabul edilmiştir.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış ölçekle toplanan veriler ile sınırlıdır.

Araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticilerle sınırlıdır.

Araştırmaya katılan okulların öğretmen yapımı sınav puanları ve bu okuldaki öğrencilerin TEOG puanları ile sınırlıdır.

II. BÖLÜM

KURMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde liselere öğrenci seçme sınavları ve TEOG sınavı ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, bu konularla ilgili yapılan araştırmalar incelenmiştir.

2.1 Kuramsal Temeller

2.1.1 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri

Eğitimin toplumun beklentileri ve sosyal yaşama uyum sağlama noktasında ki görevlerini yerine getirme noktasında okullara önemli görevler düşmektedir. Okullar eğitim noktasında ki hedeflerine ulaşırken belirli bir plan ve program dâhilinde hareket etmektedirler. Eğitim kurumları eğitimin içerisinde toplumun temel beklentilerini dikkate almak koşulu ile bireylere gerekli olan kazanımları vermektedir. Bu doğrultuda okulların temel amaçlarından bir tanesinin toplumun ihtiyaç duyduğu alanlara insan yetiştirmesi olduğu görülmektedir. Okullar bu görevleri yerine getirme noktasında belirli bir felsefe çerçevesinde hareket etmektedirler (Yaşar, 2010). Yine bu noktadan hareketle ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin yalnızca öğretmenlerin yaptığı yazılı, sözlü sınavlar ya da verdikleri ödevlere biçiminde algılanması da en önemli yanlışlıklardan bir tanesidir. Eğitim öğretimin farklı kademelerinde resmi ya da özel kurumlar da gerek eğitimin niteliğini artırmak veya aranan nitelikte öğrenci seçmek amacıyla çeşitli sınavlar yaparlar. Eğitim öğretimin önemli yapı taşlarından olan ölçme ve değerlendirmenin en önemli faydalarına baktığımızda karşımıza şunların çıktığını söyleyebiliriz 1. Öğrencilere davranış değişikliklerinin nasıl olacağını gösterir. 2. Başarılı öğrencilere moral olur ve olumlu pekiştirici görevini görür. 3. Öğrencilerin öğrenme durumlarını ortaya koyduğu için öğrenci hakkında verilecek veya alınacak kararlara yardımcı olur. 4. Ulaşılması gereken hedeflerin ulaşılma düzeyini belirler (Yılmaz, 1997).

Eğitim sistemi girdi, süreç, çıktı ve kontrol öğelerinden oluşan bir yapıya sahiptir. Bu üç sistemin işleyişinin ne düzeyde olduğunun belirlenmesi değerlendirme ile mümkün olmaktadır. Değerlendirme, sistemi oluşturan öğelerin planlandığı gibi işleyip işlemediğini, varsa herhangi bir noktada işlemeyen kısımların belirlenip

sistemin planlandığı gibi işler hale getirilmesi için onarılmasına katkı sağlamaktadır (Yaşar, 2010).

Farklı eğitim öğretim kurumlarına öğrenci seçmek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapmaktadırlar. Bu eğitim kurumlarından bir tanesi de ortaöğretim kurumlarıdır. Sınavların yapısının ve amaçlarının süreç içerisinde değişimi beraberinde sınav yapılma şekillerinde de değişikliğe gidilmesine neden olmuştur. Özellikle 1970 yılından itibaren baktığımızda 2013-2014 yılına kadar pek çok değişikliğin yapıldığı görülmektedir. Sınavlarda yapılan bu değişikliklerden aşağıda kısaca bahsedilmektedir.

Eğitim en temel gerekliliklerinden bir tanesi ölçme ve değerlendirme işlemidir. Amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğini ortaya çıkarmaya belirlenen hedeflere ulaşma eğitimin aksayan taraflarını belirleme gibi farklı işlevlerini yerine getirme noktasında ölçme ve değerlendirme işlemlerinin önemi oldukça fazladır (Karip, 2008; Yılmaz 1997).

2.1.2 Ortaöğretime Geçişin Tarihsel Süreci

Özellikle genç nüfusun artmaya başladığı 1970’den itibaren yükseköğretime geçiş sınavlarında önemli değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Bu durum daha kaliteli ve iyi eğitim verdiği düşünülen Fen ve Anadolu liselerine olan talebinde artmasını sağlamıştır. Buna paralel olarak yapılan araştırmalara bakıldığında 2002 yılı ÖSS sonuçları dikkate alınarak; 4 yıllık bir yükseköğretime giren öğrencilerin mezun oldukları liselere göre başarı durumuna bakıldığında, Fen Lisesi öğrencilerinin % 99’unun, Anadolu Lisesi Öğrencilerinin %90’ının, Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerin % 85’inin ve normal eğitim veren düz lise öğrencilerinin % 40’ının yükseköğrenim sınavlarında başarılı olduğu ve üniversiteye yerleştiği görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında bu liselere olan talep artmaktadır. Özellikle 1970 yılının sonlarından itibaren Türkiye’de liseler giriş sınavları çeşitli isimler altında yapılmaktadır. Özellikle iyi eğitim alma isteği ve kaliteli eğitim yapan kurumların az olması bu sınavların öneminin artmasında ki en önemli sebeplerdir. Bu sınavlardan bir tanesi olan Liselere Giriş Sınavı (LGS) yeni adıyla Ortaöğretim Kurumları Seçme Sınavı, ortaöğretim ve dolayısıyla yükseköğretime iyi eğitim almış öğrenciler yetiştirmek amacıyla uzun süredir yapılan sınavlardan bir tanesidir. LGS 1988 yılına

kadar iki ayaklı uygulanmıştır. 1988 öncesi sorularda Fen Lisesi-I (FL/1) ve Fen Lisesi-II (FL/2) sınavlarının yapılmış olduğu görülmektedir. Daha sonra bu iki sınav 1988 yılında birleştirilerek tek sınav haline getirilmiştir. Tek basamaklı olarak FL (Fen Liseleri) adıyla uygulanan bu sınav 1995 yılına kadar yapılmıştır. Daha sonra 1995–1998 yılları arasında bu sınav Fen Lisesi /Anadolu Öğretmen Lisesi (FL/AÖL) adı altında uygulanmıştır (Kelecioğlu ,2004). Asıl adı Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı olan bu FL/AÖL sınavının 1998’de kesintisiz zorunlu eğitime geçişle birlikte ilkokul sonunda yapılan Anadolu Liselerine Giriş Sınavlarıyla birleşmesiyle OÖKÖSYS adıyla uygulanmaya başlanmıştır. Bu isim çok uzun olduğu için LGS yani Liselere Giriş Sınavı olarak ifade edilerek, bu şekilde kısaltılarak kullanılmaya başlanmıştır. 2004–2005 eğitim öğretim yılında ise bu sınav OKS (Ortaöğretim Kurumları Seçme Sınavı) adını almıştır (Yücesu, 2005). Liselere giriş sınavları 1998 yılından itibaren birleştirilerek tek sınav haline dönüştürülmüş ve 2003 yılı dâhil arada geçen sürede ise Liselere Giriş Sınavı(LGS)adıyla yapılmıştır. 1998-2003 yılları arasında Fen Lisesi, Anadolu Liseleri, Tarım Meslek Lisesi ve Adalet Meslek Lisesi’ne öğrenciler Liselere Giriş Sınavı (LGS) adı altındaki sınavla seçilmiştir (Aydoğan 2008). 2004 yılında Liselere Giriş Sınavı içine Polis Koleji ve 8. Sınıf DPY sınavları da (Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı) alınmıştır. Özel Okullar ve Askeri Lise sınavları ayrı ayrı sınavlar olarak yapılmıştır. Bu yıl ile birlikte sınavın adı da değişmiş ve Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) adını almıştır. Bu isim altında bu sınav 2005, 2006, 2007 yıllarında yapılmış ve son olarak da 2008 yılında yapılmıştır. 2008 yılında sadece 6 ve 7.sınıfların girdiği, 2009 yılından itibaren ise 8 sınıflarında katılması ile Orta Öğretime Geçiş Sistemi (OGES) adı altında yeni bir sınav sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Orta Öğretime Geçiş Sistemi (OGES) içerisinde 6. 7. ve 8. Sınıf düzeyinde Seviye Belirleme Sınavı (SBS) olarak uygulanmaya başlanmıştır. OGES ile birlikte öğrencilerin ilköğretim sonundaki performansının 6, 7 ve 8. sınıfların sonunda uygulanan öğretim programı odaklı, Seviye Belirleme Sınavları (SBS) ile belirlenmesi amaçlanmıştır. SBS sınavları özellikleri açısından yeni bir sınav sistemi olarak algılanmaktan çok, yeni sistemin yani OGES’in değerlendirme öğelerinden biri olarak algılanmalıdır (MEB, 2008). 2013-2014 yılından itibaren SBS’nin yerine Temel Eğitimden Orta Eğitime Geçiş sistem getirilmiştir. Öğrenciler üzerinde kaygıya sebep olması ve sınav sayısının fazla olması gibi nedenlerden dolayı değişiklik yapılmak zorunda kalınmıştır.

2.1.3 OGES - OKS ve Özellikleri

Ortaöğretim, ilköğretime dayalı, en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Üç yıllık genel, mesleki ve teknik liselerin eğitim ve öğretim süresi 2005-2006 öğretim yılından itibaren kademeli bir biçimde 4 yıla çıkarılmıştır. İlköğretimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim olanaklarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir. Ortaöğretim kurumları çeşitli programların uygulanmış olduğu farklı kurumlardan oluşmaktadır. Bu kurumlara yapılan uygulamalara paralel olarak lise, teknik lise ve tarım meslek lisesi gibi eğitim dallarını belirleyen isimler verilmektedir. Nüfusun daha az olduğu kırsal kesimlerde ise ve Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülen yerlerde, ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan çok programlı liseler kurulabilir. Bu öğretim programlarının süresi ise uygulan program göz önünde bulundurulmak koşulu ile MEB tarafından yapılmaktadır (Sarpkaya, 2008). Eğitim kurumlarında uygulanan sınavlar her ne kadar öğrenciler açısından birer dönüm noktası olarak gözükse de eğitim açısından öğrencilerin genel başarılarını ortaya koyma noktasında son derece önemlidir. Öğrencilerin eğitim iş anlamında hayatlarını en fazla etkileyen sınavlardan bir tanesi de LGS'dir. 2004–2005 eğitim-öğretim yılında adı Ortaöğretim Kurumları Seçme Sınavı (OKS) olan bu sınava, her yıl binlerce öğrenci girmektedir. Bu sınavlara giren öğrencilerin genel amacı iyi bir eğitim alarak yükseköğretime geçiş noktasında diğer öğrencilere nazaran daha avantajlı bir konuma sahip olmaktır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından her yıl gerçekleştirilen Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS), sınırlı sayıda öğrenci alan devlet fen ve Anadolu liselerine öğrenci seçmek amacıyla yapılmaktadır. Sınavlar genel olarak Türkçe, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler olmak üzere dört ders alanını kapsamaktadır. Her bir dersten 25'er olmak üzere öğrencilere toplam 100 soru sorulmaktadır. Ayrıca seçmeli din kültürü ve ahlâk bilgisi dersi okumayan adaylar için bunun yerine, sosyal bilgiler dersinden dört adet seçmeli olmak üzere toplam 29 (25 + 4) soru yöneltilmektedir (Aydoğan, 2008).

Milli Eğitim Bakanlığı her yıl bir milyona yaklaşan öğrenciyi Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) sınavı sonuçlarına göre ortaöğretim kurumlarına yerleştirmektedir. OKS öğrencilerin iyi bir eğitim alması ve

yükseköğretim kurumlarında istediği bölüme yerleşmesi noktasında son derece önemlidir. ÖSS vb. sınavlara birden fazla girilebilirken OKS' ye sadece sekizinci sınıfta ve bir defaya mahsus olmak üzere girilebiliyor olunması bu sınavın önemini daha da artırmaktadır. Fen Liseleri ve Anadolu Liseleri gibi eğitim düzeyi diğer liselere göre daha yüksek olan okullara öğrenciler OKS ile seçilmekte ve gelecekleri bu okullarda aldıkları eğitime göre şekillenmektedir. Gelecek nesillerin bu eğitim kurumlarından yetişecek olması ülke adına ne kadar önemli olduğu göz önüne alındığında bu kurumlarda verilecek olan eğitimin kalitesi noktasında yapılacak olan atılımların gerekliliğın ortaya çıkarmaktadır (Aydoğan, 2008).

Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS), ülke çapında her yıl haziran ayında ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerine uygulanan bir seçme ve yerleştirme sınavıdır. OKS' den elde edilen puanlara göre öğrencilerin tercih ettikleri resmi ve özel fen liselerine, sosyal bilimler liselerine, Anadolu teknik ve Anadolu meslek liselerine, Anadolu öğretmen liselerine yerleştirilmeleri ve Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk haklarını kazanacak öğrencilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. OKS tek oturumda eş zamanlı olarak uygulanmaktadır. MEB'e göre, 2004–2005 öğretim yılından bütün derslerin öğretim programları değiştirilmiş ve yeni programlarla öğretime geçilmiştir. Yeni uygulanan programların bir gereği olarak, Orta Öğretim Kurumları Sınavı'nın da (OKS) değiştirilmesine karar verilmiştir. Yeni öğretim programları doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığının ortaya koyduğu yeni eğitim vizyonuna bağlı olarak 2007–2008 eğitim öğretim yılında OKS'ye alternatif yeni bir ortaöğretim modeline geçilmiştir (Şensoy, 2011).

OKS' nin bu kadar önemli olmasının nedenlerine baktığımızda birincisi 120 dakikalık bir sınav olması ikincisi ise tek oturumluk ve telafisi olmayan bir yapıya sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum öğrencileri psikolojik anlamda olumsuz yönde etkilemektedir. Gelecekte iyi bir eğitim alma ve meslek seçimi noktasında avantajlı konuma gelmek isteyen öğrencilerin böyle telafisi mümkün olmayan bir sınava girmeleri kaygı stres gibi olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bütün bu sebeplerden dolayı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından mevcut sınav sistemi değiştirilerek yeni öğretim programlarına uygun olduğu düşünülen Ortaöğretime Geçiş sınavına geçilmiştir. Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES); Seviye Belirleme Sınavı (SBS), yılsonu başarı puanı (YBP), davranış puanı (DP) olmak üzere üç kısımdan oluşan öğrenci odaklı yeni bir modeldir (Aydoğan, 2008).

Yeni geliştirilen ortaöğretim ve öğrenci yerleştirme modeline (OGES) göre 2007–2008 yılında OKS son kez; 6–7. sınıflara ise bu modelin belirlediği seviye belirleme sınavları uygulanmıştır. Bu noktada amaç her ne kadar öğrencileri sınavsız bir biçimde orta öğretim kurumlarına yerleştirmek olsa da ülkemizde bulunan genç nüfus oranı göz önüne alındığında böyle bir durumun imkânsızlığı ortaya çıkmaktadır. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda yukarıda sayılan olumsuz nedenleri kısmen de olsa hafifletmeye çalışılarak geliştirilen bu yeni modelde; okuldaki eğitim öğretimi etkin kılmak, sürece dayalı ve objektif bir yerleştirme sağlamak, sınav sayısını artırarak öğrencinin süreç içerisinde gelişimini değerlendirmek, okullar arasındaki farklılığı tespit ederek gidermeye çalışmak ve öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre değişik alanlara yönelmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Bu yeni model ilk olarak 2009-2010 eğitim öğretim yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır (Şensoy, 2011).

2004-2005 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlayan OKS dördüncü yılının sonunda yerini SBS'ye bırakarak bir daha uygulanmamasına karar verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, OKS'yi kaldırıp yerine yeni OGES'i getirmiştir. Böyle bir sınav değişikliğinin temel nedeni, yenilenen müfredatın farklı bir ölçme ve değerlendirme araçları ile değerlendirilmesi gerekliliğidir (MEB, 2009). Bu sınavın öğrencileri sınava hazırladığı fakat gerçek hayata hazırlamadığı, sadece performansı göz önünde bulundurduğu oysa yeni müfredatın süreci değerlendirdiği, sınavda sorulmayan dersleri önemsizleştirdiği, tek oturumda gerçekleştirilmesi dolayısıyla öğrenci ve veli için ciddi bir stres kaynağı olduğu ve okul disiplinini olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Yine bu şekilde yapılacak olan sınavların aileye ek mali yük getirdiği ve öğrencileri okul dışı kaynaklara (dershane) yönlendirdiği belirtilmiştir. Özellikle ilköğretim düzeyindeki çocukların hayata hazırlanması vazgeçilmez ve öncelikli öneme sahiptir. OKS; 2004 yılından önemli ölçüde yenilenen öğretim programlarının öngördüğü ölçme-değerlendirme anlayışına uygun bir yapıya sahip değildir. OKS özellikle sekiz yıllık eğitim sürecinde de kullanılmış olan sonuç odaklı değerlendirme anlayışını yansıtan bir yapıya sahiptir Yapılandırmacılık anlayışının eğitim sistemimize yön vermeye başladığı 2005 yılından itibaren ise sadece sonuç değil süreç odaklı değerlendirme yaklaşımları da benimsenmiştir. OKS Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler derslerini kapsamaktadır, bunun dışında eğitim öğretim ortamında kullanılan farklı derslerin kapsam dışında bırakılması da

bu sınavın yine olumsuz taraflarındandır. Böyle bir olumsuzluğun en önemli sonucu ise öğrencilerin sosyal aktivitelerden uzaklaşması ve sadece belirli derslere yönelmesidir. Ayrıca; OKS kendi mantığı içinde iyi bir ölçme aracı olmasına rağmen öğrencinin farklı özelliklerini değerlendirebilecek özelliklere sahip değildir (Şensoy, 2011).

Türkiye’de bu sınavlara giren öğrencilerin başarıları ve sıralamalarına bakıldığında her 10 öğrenciden 9’unun Fen ve Anadolu Liseleri ile Anadolu Öğretmen Liseleri’nde okuyan öğrenciler olduğu görülmektedir. Bu durum hem yapılan bu sınavların hem de eğitim görülen okulun önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Yine bu okullardan mezun olan öğrencilerin meslek seçimi noktasında daha avantajlı oldukları görülmektedir. Artan nüfusun bir sonucu olarak her yıl bu sınavlara binlerce öğrenci başvurmasına rağmen kısıtlı miktarda öğrenci bu sınavlarda başarılı olabilmektedir. Bu olumsuz durumu ortadan kaldırabilmenin en iyi yollarından bir tanesi verilen eğitimin kalitesini artırmaktır. Bütün bu sebepler göz önüne alındığında özellikle son yıllarda çocuklarının iyi bir eğitim alması noktasında velilerin daha bilinçli olduğu görülmektedir. Bütün bu sebeplerden dolayı LG ve benzeri sınavların önemi günümüzde oldukça artmıştır (Yücesu, 2005).

2.1.4 SBS ve Özellikleri

Farklı ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde öğrencilerin farklı eğitim kademelerine seçilmesi noktasında sınavlara tabi tutulduğu görülmektedir. Böyle bir anlayışı benimsemiş olan ülkelerden bir tanesi de Türkiye’dir. On yedinci Milli Eğitim Şurası kararları ilköğretim ve ortaöğretim ile ilgili çok önemli düzenlemeler öngörmektedir: “Madde 47. İlköğretim 8. sınıf sonunda yapılan OKS kaldırılmalı; bunun yerine öğrenci başarısının, zihinsel ve sosyal gelişmelerinin izlenmesine yönelik rehberlik hizmetlerine, öğretmenler kurulu ile ailelerin kararına dayalı bir yöneltmeye ağırlık verilmelidir. Ölçme ve Değerlendirme; öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin saptanması, öğrenme başarılarının artırılması ve öğretim hizmetinin geliştirilmesi amacıyla kullanılmalıdır.” İlköğretimden ortaöğretime geçişte, akademik seçicilik uygulama hakkına sahip olan liselerde eğitim görme hakkı kazanacak öğrencileri belirlemek amacı ile 2008 yılından itibaren uygulanmaya başlanan Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi (OGES) bulunmaktadır. OGES; 6. 7. ve 8. sınıfları kapsayan bir süreci içermektedir. Öğrenciler bu sınıflarda, her

öğretim yılının sonunda, derslerden o yılın müfredatında yer alan kazanımları elde etme düzeylerini belirlemeyi amaçlayan, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından merkezi olarak yapılan, Seviye Belirleme Sınavı (SBS) olarak adlandırılan sınavlara girmektedirler. Öğrencinin bir ortaöğretim kurumuna yerleştirilebilmesi için her yıl SBS'den aldığı puanın yanında, yılsonu başarı puanının ve sınıf puanının da belirlenmesi gerekmektedir. Sınıf puanının OGES'e katkısı 6. sınıflar için %25, 7. sınıflar için % 35 ve 8. sınıflar için % 40'tır (Dönmez, 2009). Yıl sonu başarı puanı, 6., 7. ve 8. sınıflarda, öğrencinin o yıl derslerden aldığı yıl sonu puanlarının haftalık ders saati ile çarpılarak elde edilen ağırlıklı puan toplamının haftalık ders saati toplamına bölünmesi ile elde edilir. Öğrencinin sınıf puanı ise şu formülle hesaplanmaktadır: (Adayın SBS puanı X .70)+[((Yıl Sonu Başarı Puanı/Okulun Maksimum Yıl Sonu Başarı Puanı) X 500]X.25/475) X 500 Bu formülde görüldüğü gibi öğrencinin SBS puanının etkisi 0.70, okul başarı puanının da katkısı ile hesaplanan Yıl Sonu Başarı Puanının etkisi 0.25'tir. Hesaplama 2008 yılında bu sistemin ilk uygulamasında yer verilen 0.5 etkiye sahip olan Davranış puanı, Danıştay 8. Dairesi'nin 2 Mart 2009 tarihli yürütmeyi durdurma kararı ile hesaplamadan dışında tutulmuştur. Ortaöğretime Geçiş Sistemi, davranış puanını, "öğrencilerin tavır, davranış ve yetenekleri ile ilgili olarak belirlenen ölçütlere göre derslerine fiilen giren öğretmenlerin ayrı ayrı verecekleri puanların, aritmetik ortalamasından sistem tarafından otomatik olarak elde edilen puan" olarak tanımlamaktadır. Danıştay, ... "ilköğretimin 6, 7 ve 8. sınıflarında ders yılı sonunda yapılan seviye belirleme sınavlarının aslında öğrencilerin başarılarını yıllara yayan bir süreçte ölçerek, bu sonuçlara göre liselere yerleştirmek amacıyla yapıldığı düşünülürse, bu sınavlara katılacak olan 11-14 yaş grubundaki yetişme çağındaki çocukların, kişiliklerini oturtmaya çalıştıkları ve bu aşamada pek çok faktörden etkilendikleri davranışlarının, başarı ya da başarısızlık olarak değerlendirilmesi kamu yararına uygun bulunmamıştır" gerekçesiyle davranış notunun liseye girişte etkili olmasının iptaline karar vermiştir (Danıştay, 2008a, 2008b). MEB (2008) Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi Seviye Belirleme Kılavuzu'nda Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi; merkezî sistemle öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına geçişte öğrencinin 6, 7 ve 8'inci sınıflarda ders kesiminden sonra gireceği seviye belirleme sınav puanı, yılsonu başarı puanı ile davranış puanlarının belirlenen oranda toplamı ile elde edilen sınıf puanlarının, belirlenen oranda toplamından elde edilen ortaöğretime yerleştirme puanını esas alınarak merkezî yerleştirmenin yapılacağı

yeni bir sistemdir diye tanımlanmaktadır. Yine bu kılavuza göre: Seviye Belirleme Sınavı (SBS); ilköğretimin 6, 7 ve 8'inci sınıflarında; görsel sanatlar, teknoloji ve tasarım, müzik, beden eğitimi, rehberlik/sosyal etkinlikler dersleri dışındaki zorunlu derslerin öğretim programlarından ders yılı sonunda yapılan merkezî sistem sınavlarıdır. Yılsonu Başarı Puanı (YBP), öğrencinin derslerden aldığı yılsonu puanları, o derslere ait haftalık ders saati ile çarpılarak ağırlıklı yılsonu puanları hesaplanarak bu puanların toplamının, o derslere ait haftalık ders saati toplamına bölünmesiyle hesaplanmasıdır. YDP (Yönelme ve Davranış Puanı): Öğrencinin 6, 7 ve 8. sınıflarda sergilediği davranışlarla ilgili olarak Sınıf Öğretmenler Kurulunun yaptığı değerlendirmedir. OYP (Ortaöğretime Yerleştirme Puanı): Öğrencinin her sınıf seviyesinde SBS, YBP ve YDP sonuçlarının toplamından oluşan puandır. G-OYP (Genel Ortaöğretime Yerleştirme Puanı): Öğrencinin 6, 7 ve 8. sınıflardaki OYP'lerinin toplanması ile oluşan puandır. Davranış puanı (DP); öğrencinin okul içindeki okul kültürüne uyum, öz bakım, kendini tanıma, iletişim ve sosyal etkileşim, ortak değerlere uyma, çözüm odaklı olma, sosyal faaliyetlere katılım, takım çalışması ve sorumluluk, verimli çalışma, çevre duyarlılığı ölçütlerinin notla değerlendirilmesi sonucunda elde edilen davranış notunun 100'lük puana çevrilmesiyle bulunan puandır. Sınıf puanı (SP); o yılın Seviye Belirleme Sınavı puanının % 70'i, yıl sonu başarı puanının % 25'i ve davranış puanının % 5'i esas alınarak elde edilen puandır. Ortaöğretime yerleştirme puanı; 6'ncı sınıfın sınıf puanının (SP6) % 25'i, 7'nci sınıfın sınıf puanının (SP7) % 35'i ve 8'inci sınıfın sınıf puanının (SP8) % 40'ı toplanarak elde edilen puandır (MEB, 2009).

Böyle bir sınav sistemine geçilmesinde ki amaç öğrencilerin ilköğretim sonundaki performansı; 6, 7 ve 8. sınıfların sonunda müfredat odaklı seviye belirleme sınavlarıyla belirlenerek, öğrencilerin eğitim ve öğretim müfredatı içerisinde bulunan derslerine gerek önemi vermesini sağlamaktır. Ortaöğretime geçişte esas alınacak toplam puan hesaplanırken okuldaki bütün derslerden alınan başarı puanları yanında, ayrıca öğrencilerin okula uyumu, öz bakımı, kendini tanıması, etkili iletişimi, sosyal etkileşimi ve değer bilinci, sorun çözmesi, sosyal faaliyetlere katılımı, takım çalışması ve sorumluluk, verimli çalışma ve çevre duyarlılığı gibi farklı özellikleri de göz önünde bulundurulmaktadır. Buna göre 6, 7 ve 8. sınıfların sonunda bu sınıflar için müfredat odaklı sınavlardan elde edilen puanların yüzde 70'i, öğrencilerin okuldaki yılsonu başarı puanlarının yüzde 25'i ve belirlenen

davranış ölçütlerine dayalı olarak elde edilen davranış puanının yüzde 5'i toplanarak öğrenci hakkında daha geniş çerçevede bir değerlendirme yapabilme olanağı ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu üç sınıftaki performansa dayalı olarak elde edilecek sınıf puanlarından 6. sınıfın yüzde 25'i, 7. sınıfın yüzde 35'i ve 8. sınıfın da yüzde 40'ı alınarak Ortaöğretime Yerleştirme Puanı elde edilecektir. Geliştirilen yeni sınav sistemi ile birlikte öğrencilerin, üç yıl boyunca akademik motivasyonlarının devam etmesi ve farklı derslere karşı ilgilerin artması da amaçlanmaktadır (Erdoğan, 2007).

2.1.5 Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi

Özellikle eğitimde başarının sadece sınav sonuçlarına odaklanmış olması ölçme değerlendirme anlayışını ve dolayısıyla eğitimin kalitesini olumsuz manada etkilemektedir. (MEB, 2013). Öğrencileri bu sınav stresinden kurtarmak amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2013-2014 eğitim-öğretim yılından başlayarak kamuoyunda Seviye Belirleme Sınavı (SBS) olarak bilinen, elemeye dayalı ortaöğretime geçiş sınavı kaldırılmıştır. Bu sınavın yerine Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) getirilmiş olan yeni uygulamada; ortaöğretime geçişi, belirli bir kalıba uygun öğrenci yetiştirmekten ziyade, farklılıklara saygı duyan, onları güvence altına alan bir anlayışa geçilmiştir. Bu noktada esasici ve daimici eğitim anlayışının bir sonucu olan ezber mantığının yerine, sürecin tamamının değerlendirildiği bir sınav anlayışı benimsenmektedir (MEB, 2013). Bu özelliklerin tamamı göz önüne alındığında yeni sınav sisteminin amaçları;

1. Öğrenci, öğretmen ve okul ilişkisini güçlü kılmak,
2. Eğitim sürecinde öğretmenler ve okulun rolünü daha etkin hale getirmek,
3. Müfredatın ülke çapında eş zamanlı uygulanmasını sağlamak,
4. Öğrencilerin sınav kaygısını sürece yayarak azaltmak,
5. Öğretmenlerin mesleki performanslarının artmasını sağlamak,
6. Okul dışı eğitim kurumlarına olan ihtiyacı azaltmak,
7. Öğretim programlarının uygulanışını ve kazanımlarını objektif bir şekilde izlemek ve değerlendirmek,

8. Başarının değerlendirilmesini sürece yaymak,
9. Öğrencilere telafi imkânı sağlayarak tek sınavdan kaynaklanan soruları azaltmak,
10. Öğrencilerin yaptıkları devamsızlıkları en aza indirmek ve
11. Öğrencilerin ders dışı sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklerini orta ve uzun vadede değerlendirmek (MEB, 2013).

Ortak Sınavlar 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren altı temel ders için sekizinci sınıfta öğretmen tarafından dönemsel olarak yapılan sınavlardan biri yerine MEB tarafından yapılan merkezi bir sınavdır. Ortak Sınav kapsamındaki dersler; Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Yabancı Dil'dir. Ortak Sınav soruları, ilgili derslerin öğretim programları esas alınarak akademik takvime göre işlenen müfredatı kapsayacak şekilde hazırlanmaktadır. Sorular, sınav tarihine kadar işlenmesi önceden planlanan kazanımlar esas alınarak öğrencinin eleştirel düşünme, analiz yapma, problem çözme, sonuç çıkarma, yorumlama farklı nitelikleri ölçecek biçimde hazırlanmaktadır (MEB, 2013).

Önceki sınavlardan farklı olarak Ortak Sınavlar 'da öğrenciler olağanüstü haller ve özel durumlar dışında sınava kendi okullarında girmektedir. Sınavda görevli olacak öğretmenler kendi okulları dışında bir okulda görev yapmaktadır. Yine daha önce yapılan sınavlardan farklı olarak geçerli bir mazereti olmak şartıyla Ortak Sınavlar'a giremeyen öğrenciler için MEB tarafından önceden belirlenen bir hafta sonu belirli sınav merkezlerinde mazeret sınavı yapılmaktadır (MEB, 2013).

Ortaöğretim kurumlarına yerleştirmeye esas puan; 6, 7 ve 8. sınıf yılsonu başarı puanlarının %30'u ile 8. sınıfta uygulanan ağırlıklandırılmış ortak sınav puanlarının %70'i alınarak oluşturulmaktadır. 6. ve 7. sınıflarda; bütün derslerin notları öğretmen tarafından verilecek 8. sınıfta; altı temel dersten üç yazılısı olanların ikincisi, iki yazılısı olanların birincisi Ortak Sınav kapsamında yapılmaktadır. Geri kalan derslerin yazılılarının tamamı öğretmen tarafından yapılmaktadır. 6, 7 ve 8. sınıfların yılsonu başarı puanı 300 üzerinden, Ortak Sınavların puanı ise 700 üzerinden hesaplanacak, ortaöğretime yerleştirmeye esas puan ise bu ikisinin ortalaması alınarak 500 üzerinden hesaplanmaktadır (MEB, 2013). Ortaöğretime Geçiş Sistemi'nin temel niteliği; öğrenci başarısını anlık bir performansla dayalı olarak

süreci bir bütün olarak değerlendirerek öğrenci başarısını ortaya çıkarmaktır. Öğrencilerin performanslarını olumsuz anlamda etkilememek için ortak sınavların yapıldığı okullarda sınav günleri ders yapılmamakta ve sınavlar iki okul gününe yayılarak yapılmaktadır. Sınavlar dört seçenekli çoktan seçmeli sorulardan oluşmakta ve yanlış cevap sayısı doğru cevap sayısını etkilememektedir. Bundan sonraki süreçte öğrencinin başarısının değerlendirilmesi noktasında açık uçlu soruları sorulması da düşünülmektedir (MEB, 2013).

2.1 İlgili Literatür

Deniz ve Kelecioğlu'nun (2005) yaptıkları çalışmalarında, 2002 OKÖSYS (Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı) puanları ile ilköğretim Türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, vatandaşlık, T.C. İnkılap Tarihi dersleri ve ilköğretim dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar yılsonu başarı ortalamaları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırmanın evreni, Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilköğretim öğrencileridir. Verilerin analizinde standart çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda vatandaşlık dersinin testteki başarıyı yordamadığı ve onun dışındaki derslerden bazılarının birinci dönem notları ile ilgili alt test arasında; bazılarının ise ikinci dönem notları ile ilgili alt test arasında manidar ilişkiler bulunmuştur. OKÖSYS toplam puanının 4, 6 ve 8. sınıf not ortalamalarının yordama gücü manidarken, 5 ve 7. sınıf not ortalamalarının yordama gücü manidar değildir.

İpek (2011) çalışmasında, öğrencilerin SBS başarılarına etki eden veli faktörünü incelemiş ve sonuç olarak velilerin okul hakkındaki tutumu ve eğitime katılım puanlarının öğrencilerin sınav puanlarına bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı farklar oluşturduğunu saptamıştır.

Bal (2011) çalışmasında SBS'de etkili faktörleri sıralama yargıları kanunlarıyla ölçeklendirmiş sonucunda; kendine güven, başarıma isteği, dikkat ve güdü gibi özelliklerin en önemli başarı faktörü olduğunu saptamıştır.

Güzeller (2012) yaptığı çalışmada, 6, 7 ve 8. sınıf fen ve teknoloji dersi yazılı sınav puan, proje, ders içi etkinliklere katılım ve performans görevi yılsonu akademik başarı puan ortalamaları ile 6, 7 ve 8. sınıf SBS fen bilimleri alt test ham puanları

arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada akademik başarı puan ortalamaları bağımsız değişken, SBS fen bilimlerine ait ham puanları bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2009 yılında Antalya ili Kepez ilçesindeki dört ilköğretim okulunda öğrenim gören ve SBS' ye giren 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde 1060 öğrenci oluşturmaktadır. Bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiler, çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, 6. sınıf düzeyinde bağımsız değişkenler bağımlı değişkendeki toplam varyansın; yaklaşık %43'ünü, 7. sınıf düzeyinde %53'ünü ve 8. sınıf düzeyinde %49'unu açıklamaktadır. 6. ve 8.sınıf bağımsız değişkenleri içerisinde, bağımlı değişkeni manidar bir biçimde yalnızca “yazılı sınav” değişkeninin açıkladığı, 7. sınıf bağımsız değişkenleri içerisinde, “proje” değişkeni dışındaki tüm değişkenlerin manidar bir biçimde açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uzoğlu, Cengiz ve Daşdemir (2013)'in Giresun ilinde görev yapan 51 Fen ve Teknoloji öğretmeni ile gerçekleştirdikleri mülakatta, öğretmenlerin seçme sınavlarının kaldırılmasına karşı oldukları bunun öğrenci yerleştirmede sıkıntı yaratacağı kanısında oldukları, bununla birlikte sınavın sayısı ve şeklinin sürekli değişmesinin endişe yarattığı fikrinde olduklarını saptamıştır.

Metin (2013), SBS'deki öğrenci başarısına etki eden unsurları farklı değişkenler açısından incelemiş ve bu etkenlerden en önemlisini aile, öğretmenler ve eğitim olanakları olarak tespit etmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanarak yapılan araştırmasında Dinç, Dere ve Koluman (2014); ilk ve ortaokul kademelerinde geçiş yapmış öğrencilerin görüşleri üzerinden uygulanan geçiş sınavlarının kaçınılmaz olduğu ancak bu sınavların bireylerin ilgi ve yeteneklerini ölçmediği ve de bu sınavların okulda gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerini olumsuz etkilediği düşüncesinde olduklarına işaret etmiştir.

Karakaya ve Kutlu (2012) yaptıkları çalışmada SBS deki yanlılığı incelemiştir. Çalışmanın amacı 2009 yılı Seviye Belirleme Sınavı (SBS) içerisindeki Türkçe alt testlerinin öğrencilerin cinsiyetine ve okul türlerine göre madde yanlılığı gösterip göstermediğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda testler içerisindeki maddelerin değişen madde fonksiyonlarını belirlemek için Mantel-Haenszel (MH) ve Lojistik Regresyon (LR) yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma; 6922'si (3620 erkek, 3302 kız) 6. sınıf, 6360'ı (3290 erkek, 3070 kız) 7. sınıf ve 9374'ü (4290 erkek ve 5084

kız) 8. sınıf olmak üzere toplam 22656 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre; a) 6. sınıfta B ve C düzeyinde hiçbir maddede DMF'ye rastlanmamıştır, b) 7. sınıfta MH tekniğine göre 2 madde, LR tekniğine göre 1 madde, c) 8. sınıfta MH tekniğine göre 5 madde, LR tekniğine göre ise 3 maddede DMF'ye rastlanmıştır. Okul değişkenine göre; 6. sınıfta MH tekniğine göre 7 maddenin, LR tekniğine göre 5 madde, 7. sınıfta MH tekniğine göre 2, LR tekniğine göre 1 maddenin ve 8. sınıfta MH tekniğine göre 2 maddenin DMF'ye sahip olduğu görülmüştür. Uzman görüşleri doğrultusunda DMF içeren maddeler arasından yalnızca bir tanesinin madde yanlılığı oluşturduğu, diğer maddelerin ise cinsiyete ve okul türüne göre madde yanlılığı oluşturmadığı, gruplar arasındaki farkın madde etkisinden kaynaklandığı sonucuna ulaşmışlardır.

Güzeller ve Kelecioğlu (2006) da yaptıkları çalışmada, Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Sınavı (OKÖSYS)'nda alt test ham puanlarına dayalı olarak yapılan yerleştirmelerin geçerliği incelemiştir. Bu amaçla ayırma (discriminant) analizi uygulanmıştır. Araştırma, 2002 yılında OKÖSYS'ye giren, Antalya, Isparta ve Burdur illerinde bulunan Anadolu Liseleri, resmi ve özel fen liselerini kazanan ve yerleştirilen adayların tamamı olan 967 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, fen bilgisi alt testinin ayırma fonksiyonunda en etkili değişken olduğu, bunu matematik alt testinin izlediği ortaya çıkmıştır. Alt testlere dayalı olarak elde edilen ayırma fonksiyonlarının resmi fen liseleri ile özel ve Anadolu liselerini ayırmada etkili olduğu; ancak özel fen liseleri ile Anadolu liselerine yerleştirilen öğrencileri birbirinden ayırmada etkili olmadığı görülmüştür. Resmi fen liselerinin doğru sınıflama oranı %96; özel fen liselerinin doğru sınıflama oranı %36,7 ve Anadolu liselerinin doğru sınıflandırma oranı %52,7 bulmuşlardır.

Özkan ve Özdemir (2014) yaptıkları çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin 2013-2014 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlanan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sistemi ve Merkezi Ortak Sınavlar (MOS)'a ilişkin görüşlerinin belirlemeye çalışmıştır. Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Ankara'da bir ortaokulda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileri (n= 10) ve aynı okulda görev yapan 8. sınıf öğretmenleri (n= 6) ile gerçekleştirilmiştir. TEOG sistemi ve MOS'a yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla, yarı-yapılandırılmış görüşme formlarından yararlanılmıştır. Verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında nicel bir araştırma modeli olan betimsel tarama

modeli kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şöyledir. Öğrencilerin uygulanan sisteme ve sınavlara yönelik yüzeysel bilgilere sahip oldukları; bu bilgilere çoğunlukla okulda yapılan bilgilendirme toplantılarından ve televizyondan ulaştıkları; sınavlara ait soru sayılarını ve dinlenme sürelerini uygun, sınav sürelerini ise uzun buldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin ise, uygulanan sisteme ve sınavlara yönelik olumlu ve olumsuz görüşlere sahip oldukları; öğretmenler için TEOG sistemine dair bilgilendirme toplantısı yapılmadığı ve bilgilere çoğunlukla medya ve resmi yazılar aracılığıyla ulaştıkları; TEOG sisteminin eğitimde fırsat eşitliği konusunda sakınca taşıdığı, MOS'u Seviye Belirleme Sınavına (SBS) göre daha başarılı buldukları, sınava ait soru sayılarını ve sınav sürelerini uygun, dinlenme sürelerini ise uzun buldukları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ve öğretmenlerin bazı konularda ortak düşüncelere sahip oldukları dikkat çekmektedir. Özellikle telafi sınavlarının gerekli olduğu; şans faktörüne karşı düzeltme formülü kullanılmamasının ve öğrencilerin kendi okullarında sınava girmelerinin motivasyonlarının artmasını sağladığı; bazı alanlarda okullarda öğrencilere sunulan içerik ile sınavlarda yer alan maddelerin içeriği arasındaki bağlantının uygun olmadığı ve soruların güçlük düzeyinin yüksek ve okuldaki öğretmenler tarafından uygulanan sınavlardan farklı olduğu; yeni sistemin dershaneye gitme ve kaynak kitap kullanımını etkilemediği; yılsonu başarı puanlarının, TEOG sürecinde etkili olmasının, altı temel ders (Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, İngilizce) dışındaki diğer derslere olan ilginin artmasına sebep olduğu ve sınav konu kapsamının sınırlandırılması ile ilgili olumlu görüşler taşıdıkları belirlenmiştir.

Baştürk'ün (2014) yaptığı araştırmasının amacı, 2013 – 2014 eğitim - öğretim yılı güz dönemi içerisinde merkezi olarak yapılan temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavı (TEOG) sınavları ile Öğretmenler tarafından yapılan ara sınavlar arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bir başka ifade ile TEOG alt testleri olarak kullanılan Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, İngilizce, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerine ait sınav puanları ile öğretmenler tarafından yapılan sınavların puanları arasındaki anlamlı bir ilişkinin olup – olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada korelasyonel araştırma türü kullanılmıştır. Korelasyonel araştırmalar, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin, herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırma türüdür.

Araştırmanın evrenini Denizli il merkezinde yer alan ve TEOG sınavına katılan 30 ortaokulda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu okullardan oransız küme örnekleme yöntemi ile 3 ortaokul örneklem olarak seçilmiştir. Seçilen ortaokullarda 8. sınıfta öğrenim gören 240 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada kullanılan değişkenler normal dağılım göstermediği için istatistiksel analizlerde nonparametrik teknikler kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, TEOG alt testlere ait tüm puanlar ile öğretmen yapımı ara sınav puanları arasında istatistiksel olarak pozitif, doğru orantılı ve oldukça yüksek ilişkiler bulunmuştur. En güçlü ilişkinin, Türkçe dersinde olduğu, en düşük ilişkinin ise, Fen ve Teknoloji dersinde yer aldığı belirlenmiştir.

Dinç ve diğ. (2014) yaptıkları araştırmalarında, ülkemizde eğitim konusundaki reform çalışmaları kapsamında en son 4+4+4 eğitim sistemi ve kademeler arası geçişte de TEOGS gibi uygulamalar başlatılmıştır. Bu çalışma, 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ve Uşak illerinde görev yapan ilk ve ortaöğretim öğretmenlerinin mesleki rehberlik, yönlendirme, kademeler arası geçiş ve yeni ortaöğretime geçiş sistemi konularındaki düşüncelerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma yöntemlerine göre tasarlanan çalışmada Yurdakul (2009) tarafından hazırlanan anket formu yeniden düzenlenip geliştirilmiş ve veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Toplam 293 öğretmenden toplanan veriler betimsel olarak analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenler okuldaki rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğunu bunun da rehber öğretmen eksikliğinden kaynaklandığını düşündürmektedir. Bulgular ayrıca kademeler arası geçişte öğrencilerin sosyal ve psikolojik özellikleri ile ilgili formların dikkate alınmadığını ve etkin kullanılmadığını göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu kademeler arası geçişte mesleki yönlendirmenin ortaokulda başlaması gerektiğini ve TEOGS uygulamasını olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. 4+4+4 sistemi ise altyapı yetersizliği, pilot uygulama yapılmadan sisteme geçilmesi, okula başlama yaşının düşürülmesi ve 5. sınıfların ortaokula dâhil edilmesi gibi olumsuz yönleri nedeniyle katılımcılar tarafından faydalı bulunmamıştır.

SETA (2015) yaptığı çalışma kapsamında içerisinde öğrenci, veli, okul idarecisi ve öğretmenlerin yer aldığı 76 derinlemesine görüşme yapılmıştır. Görüşmeler

neticesinde sınav dönemlerinin yılda bir kez yapılan ve herhangi bir telafi mekanizması olmayan SBS'ye göre öğrenciler ve aileleri üzerindeki sınav baskısını önemli ölçüde kaldırdığı görülmüştür. Bu sınavda öğrenciler üzerinde stresin kalkmasında en önemli etken, altı farklı dersten sınavların iki döneme yayılarak yapılması ve önceki sınav uygulamalarının aksine öğrencilere telafi hakkı tanınmasıdır. Nitekim Bakanlık tarafından da sürecin izlemesine dönük olarak veliler, öğretmenler ve idarecilerin yer aldığı çalıştaylarda da yeni düzenleme ile birlikte stresin büyük oranda ortadan kalktığı dile getirilmiştir. Bununla birlikte, sınavın güvenliği ve içeriğine ilişkin olarak bir takım sorunların yaşandığı ifade edilmiştir. TEOG'da sınav döneminde yaşanan stressiz havanın yaz aylarında TEOG sonuçları açıklandıktan sonra tercih döneminin başlaması ile birlikte yerini kaygıya ve kafa karışıklığına bıraktığı söylenebilir. Bu dönemde, daha önce sınavsız öğrenci alan genel liselerin Anadolu lisesine dönüşmesi ile birlikte bütün liseler puan esasına göre sıralanmıştır. En yüksek puandan en düşük puana doğru sıralanan bu liselere, sınava giren/girmeyen, tercih yapan/yapmayan bütün sekizinci sınıf öğrencileri yerleştirme sistemine dâhil olmasından kaynaklanan sorunlar yaşanmış, bazı öğrenciler evlerinden oldukça uzak okullara yerleştirilmiştir. Yaşanan bu sıkıntılı sürecin çözümüne yönelik olarak Bakanlık tarafından öğrencilere nakil hakkı tanınmıştır. Yaklaşık beş dönemde gerçekleşen nakil sürecinin aileler ve öğrenciler için zorlu bir süreç olduğu ifade edilebilir. Yeni dönemde Bakanlık tarafından yerleştirme süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik adımlar atılsa da, bu adımların uzun vadede çözüm sağlayıp sağlamayacağı belirsizdir. Bundan dolayı, sınav döneminde yaşanan bahar havasının yerleştirme döneminde kaygıya dönüşmemesi için tercih sisteminin daha anlaşılır olması ve bu konuda kamuoyuna bilgilendirmenin daha sağlıklı ve farklı kanallar üzerinden sıklıkla yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte, nitelikli bir sınav süreci için, sınavın içeriği ve güvenliğine ilişkin gerekli tedbirlerin alınması gereklidir. Ayrıca tüm liseleri ve bütün sekizinci sınıf öğrencilerini yerleştirme sürecine dâhil eden bu yerleştirme sisteminin yeniden gözden geçirilerek daha anlaşılır hale getirilmesi elzemdir. Bunun yanında nakil süreçlerinin daha kolay ve daha kısa sürede gerçekleşmesi için gerekli çalışmaların yapılması, reform niteliği taşıyan bu geçiş sisteminin daha sağlıklı ve olumlu bir atmosferde gerçekleşmesi adına önemli olduğunu belirtmiştir.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırma modeli, evren ve örneklem, kullanılan veri toplama araç ve teknikleri ile verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada karma (mixed) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karma araştırmalar nitel ve nicel araştırmaların birlikte kullanıldığı araştırmalardır. Araştırmanın problem durumları açısından; Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin, okul yöneticisi ve velilerin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel bir çalışma; TEOG sınavı kapsamında uygulanan testler ile öğretmenlerin gerçekleştirmiş olduğu yazılı sınavlar arasındaki ilişkiyi inceleyecek nicel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel tarama modelindedir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Isparta ilindeki 2014-2015 eğitim öğretim döneminin birinci yarıyılında TEOG sınavına giren 8. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma örneklemini ise, Isparta ilindeki 2014-2015 eğitim öğretim döneminde TEOG sınavına giren amaçsal örnekleme yöntemi ile seçilen 8. sınıf öğrencileri ile aynı öğrencilerin veli, öğretmen ve yöneticileri oluşturmuştur.

Amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine uygun bireyler çalışmaya dâhil edilmiştir. Ölçüt örneklem ise örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, 2010).

Tablo 3.1

Çalışmaya Katılan Örneklemin Betimsel Tablosu

	Öğrenci	Öğretmen	Yönetici	Veli
Devlet Başarılı Okulu	5	6	1	5
Devlet Başarısız Okulu	5	6	1	5
Özel Okul	5	6	1	5

Kvale (1994)' e göre kaynağın kalitesi elde edilecek verilerin kalitesini temsil edecektir. Bu anlamda görüşülecek kişilerin olayı yaşayan ya da olayın uzmanı olmaları gerekir. Çalışmamızda MEB'in TEOG sınavı için belirlediği amaçlar doğrultusunda ölçüt örneklem seçilmiştir. Çalışmamızda Isparta'yı temsil edebilecek bir başarılı devlet okulu bir başarısız devlet okul ve aynı şehirdeki bir özel okul seçilmiştir. Okulların başarı ölçütü olarak il geneli sınav başarısına göre sıralanan listedeki başarılı ilk üç okuldan birisini, başarısız üç okuldan birisini ve özel okullardan bir tanesi seçilmiştir. Öğretmenler TEOG sınavına katılan derslerin hocalarını, veliler sınava katılan öğrencilerin ailelerini, yöneticiler TEOG sınavına katılan öğrencilerin yöneticilerini ve öğrenciler ise Isparta'da TEOG sınavına katılan öğrencileri temsil ettiği düşünülerek her okuldan yukarıda ifade edilen sayılarda seçilmiştir.

3.3 Veri Toplama Aracı

Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin, okul yöneticisi ve velilerin görüşlerini araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak nitel veriler toplanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken öncelikle literatür taranmış ve incelenmiş, MEB'in bu doğrultuda belirlediği kazanımlar temel alınarak açık uçlu sorular yazılmıştır. Yazılan bu sorular alan uzmanlarına gönderilmiştir. Uzmanlar tarafından belirtilen değişiklikler yapıldıktan sonra tekrardan uzman görüşleri alınmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir.

Nicel veriler, örnekleme oluşturan öğrencilerin TEOG puanları ve öğretmen yapımı sınav notları ile oluşturulmuştur.

3.4 Verilerin Toplanması

Nitel veriler görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Buna göre önceden belirlenen 6 açık uçlu soru nitel çalışma grubuna yüz yüze görüşme tekniğine uygun olarak sorulmuş cevaplar kayıt altına alınmıştır. Böylelikle nitel veriler toplanmıştır.

Nicel verileri 2014 yılı I. Dönem TEOG puanları ile aynı öğrenci grubuna ait öğretmen sınavları oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin TEOG puanları ve karne notları örnekleme dâhil olan ilköğretim okulları kayıtlarından elde edilmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Verilerin analizinde görüşme yöntemiyle elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Buna göre, ilk önce araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal boyutundan yola çıkarak betimsel analiz yapılmıştır. İkinci aşamada bu değerler tablo şeklinde sunulmuştur.

Nicel veri analizi ile örnekleme dâhil olan öğrencilerin 2014 TEOG sınavına ait (Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, TC İnkılap Tarihi, Yabancı Dil, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) puanları ile 8. sınıf ders öğretmen yapımı sınav puanları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Korelasyon hesaplamaları iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılır. Hesaplanan manidarlık düzeyi anlamlıysa ($p < 0.05$) sonuçlar düşük, orta ve yüksek ilişki şeklinde gruplanabilir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

4.1 Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulguları ve yorumları yer almaktadır. 2014-2015 TEOG'a yönelik sınav paydaşları ile yapılan görüşme bulguları ile öğretmen yapımı sınavlar ile 1.TEOG sınavı arasındaki ilişkiye ait bulgular yer almaktadır. TEOG'da yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Fen ve Teknoloji, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, İngilizce, Matematik ve Türkçe derslerine ait bazı betimsel bulgular tablo 4.1'de paylaşılmıştır.

Tablo 4.1

Sınavlara İlişkin Betimsel Bulgular

Betimsel İstatistikler						
DERSLER	OKUL	İLK SINAV	TEOG	UCUNCU SINAV		
DİKAB*	BAŞARILI	Katılımcı Sayısı	121	121		
		Ortalama	90,9917	82,5455		
	BAŞARISIZ	Standart Sapma	11,48586	12,98204		
		Katılımcı Sayısı	108	108		
		Ortalama	50,1389	48,7963		
		Standart Sapma	20,54694	19,12563		
ÖZEL	Katılımcı Sayısı	116	116			
	Ortalama	91,5086	84,5000			
FEN	BAŞARILI	Standart Sapma	10,00478	11,34479		
		Katılımcı Sayısı	124	124	124	
	BAŞARISIZ	Ortalama	80,1371	80,8468	75,6452	
		Standart Sapma	17,82404	17,76909	19,50951	
		Katılımcı Sayısı	108	108	108	
		Ortalama	46,8704	40,0463	46,1019	
	ÖZEL	Standart Sapma	15,84333	14,33079	17,99010	
		Katılımcı Sayısı	116	116	116	
		Ortalama	84,6638	85,9914	78,2241	
		Standart Sapma	16,00160	12,28679	20,39057	
	SOSYAL	BAŞARILI	Katılımcı Sayısı	124	124	124
			Ortalama	83,5887	85,9355	95,7661
BAŞARISIZ		Standart Sapma	16,18692	15,64221	7,43657	
		Katılımcı Sayısı	108	108	108	
		Ortalama	38,5833	44,7407	71,6667	
		Standart Sapma	19,04992	20,09992	18,70829	
ÖZEL	Katılımcı Sayısı	116	116	116		
	Ortalama	89,2241	84,7069	91,8362		
MAT	BAŞARILI	Standart Sapma	13,40998	14,48599	10,05804	
		Katılımcı Sayısı	124	124	124	
	BAŞARISIZ	Ortalama	76,0645	68,8306	80,8871	
		Standart Sapma	25,97646	25,45607	20,20272	
		Katılımcı Sayısı	108	108	108	
		Ortalama	41,8796	23,5556	45,2870	
	ÖZEL	Standart Sapma	20,76244	9,91585	24,37635	
		Katılımcı Sayısı	116	116	116	
		Ortalama	85,8017	80,3448	75,7069	
		Standart Sapma	16,86634	18,51819	23,75162	
	TÜRKÇE	BAŞARILI	Katılımcı Sayısı	124	124	124
			Ortalama	80,4032	82,6210	80,5161
BAŞARISIZ		Standart Sapma	16,63326	14,34850	15,34401	
		Katılımcı Sayısı	108	108	108	
		Ortalama	48,4907	35,7870	45,8796	
		Standart Sapma	19,86426	15,01031	20,79977	
ÖZEL	Katılımcı Sayısı	116	116	116		
	Ortalama	75,6638	84,9138	77,4052		
İNGİLİZCE	BAŞARILI	Standart Sapma	16,63153	11,22851	14,34117	
		Katılımcı Sayısı	124	124	124	
	BAŞARISIZ	Ortalama	80,6129	80,0403	80,1613	
		Standart Sapma	17,97410	19,80080	20,20279	
		Katılımcı Sayısı	108	108	108	
		Ortalama	40,8056	35,7407	50,0000	
	ÖZEL	Standart Sapma	22,87612	15,66016	19,37095	
		Katılımcı Sayısı	116	116	116	
		Ortalama	69,0603	78,3621	76,6810	
		Standart Sapma	18,69819	17,99488	16,69293	

* DİKAB dersinde ilk sınav TEOG ikinci sınav öğretmen sınavıdır.

1) **Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin öğrenci görüşleri nasıldır?**

Araştırma sorusu olarak öğrencilere ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2

Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor Muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Değişmedi
TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz? Neden?	10	5	-

Tablo 4.2 incelendiğinde öğrencilerin 10 tanesi sınav kaygısı veya stresi yaşadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?’ sorusuna verdiği ifadelerin bazıları şu şekildedir:

“Evet, kaygı yaşıyordum çünkü gideceğim liseyi bu sınav belirliyor, liseden de üniversiteye gidiliyor. İyi bir lisede okursam geleceğim güzel olacak. Bu yüzden kaygılanıyorum ya güzel bir liseyi kazanamazsam diye.” Ö1

“Evet, yaşıyorum başarılı olamazsam diye. Bu kaygım geleceğimden dolayı eğer iyi bir liseye gidemezsem iyi bir lise iyi bir üniversite demek iyi bir üniversitede iyi bir gelecek diyorum.” Ö2

“Evet, yaşıyorum çünkü hayatımı etkileyecek bir sınav liseye geçiş sınavı o yüzden biraz kaygı yaşıyordum kötü alırsam diye bireysel olarak kaygılarım vardı” Ö6

“Evet, sınav öncesi stres yaşıyorum. Ailemden de kendimden de ya kötü puanlar alırsam korkusu var.” Ö5

“Evet, kaygı yaşıyordum. Yeni bir sistem onun nasıl bir şey olduğunu bilmiyordum başarılı olup olmama endişesi duyuyordum.” Ö9

Diğer taraftan öğrencilerden beş tanesi kaygı veya stres yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bazı ifadeler şu şekildedir:

“Yaşamadım, benim için normal bir sınav gözümde çok büyütmiyorum.”Ö4

“Hayır, bir kaygı yaşamıyordum. Herkes bu sınavlara giriyordu. Bende çok iyi çalışıp çok iyi bir liseye yerleşmek istiyorum.”Ö8

Öğrencilere “TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?” diye sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğu sınav kaygısı yaşadığını dile getirmiştir. Sınav kaygısının nedenini gelecek kaygısı olarak açıklamışlardır. Bunun nedenini yüksek puan alamazlarsa iyi bir liseye oradan da iyi bir üniversiteye gidemeyecek olmaları şeklinde dile getirmişlerdir. Bazı öğrenciler ise sınav kaygısı yaşamadıklarını bunun nedenini sınava çok fazla anlam yüklememeleri ve yeterince çalışmalarına bağlamışlardır.

Araştırma sorusu olarak öğrencilere ‘TEOG sınavının 8. sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.3’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3

Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Tek Sınav	İki Sınav	Fark etmez
TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?	-	15	-

Tablo 4.3 incelendiğinde ‘TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı

daha iyi olurdu?’ sorusuna öğrencilerin tamamının iki sınav yanıtını verdiği görülmektedir. Öğrencilerin bazılarının verdiği ifade şu şekildedir;

“2 dönem yapılması daha iyi ilkinde mesela çok kötü olursa ikincisinde düzeltme şansı var bu anlamda daha iyi.”Ö3

“Bence iki defa daha iyi birinde kötü yaptıysan ikincisinde düzeltme şansımız var, bu durum kaygı mı biraz azalttı.”Ö11

“TEOG sınavının 2 defa yapılması stres azaltıcı iki defa olması daha iyi.”Ö13

“TEOG yani ilk sınavda kötü de olsa ikinci iyi yaparım şey vardı ilkinde iyi olsa ikinci de daha iyi olurum o yüzden ikili sistem daha iyi.”Ö9

“Tek bir seferde girip kaygı yaşamaktansa; mesela birinde kötü yapıp, diğerine iyi hazırlanıp iyi puan alabiliriz bu yüzden iki sınav daha iyi.”Ö5

“Bana göre 2 sınav olması daha iyi birincide sınavı görüyorsun 2. de daha hazırlıklı giriyorsun ve kaygın azalıyor.”Ö7

Öğrencilere “TEOG sınavının 8. sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?” diye sorulduğunda öğrencilerin hepsi iki sınav şeklinde yapılmasının daha iyi olduğunu dile getirmiştir. Bunu ilk sınavda herhangi bir sebepten dolayı başarısızlık göstermeleri durumunda ikinci sınavla bir şansa daha sahip oldukları şeklinde açıklamışlardır. Ayrıca sınavın iki defa yapılmasının sınav streslerini azalttığını da dile getirmişlerdir.

Araştırma sorusu olarak öğrencilere ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durum okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.4’de gösterilmiştir.

Tablo 4.4

Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Okul Sınavlarının Bir Parçası Gibi Olduğunu Biliyoruz. Bu Durumu Okul Dışı Eğitim Kurumlarına İhtiyacını Nasıl Etkiledi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Arttırdı	Azalttı	Değiştirmedi
TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?	10	1	4

Tablo 4.4 incelendiğinde sadece bir öğrencinin ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ sorusuna azalttı yanıtını verdiği görülmektedir. Öğrencilerin verdiği ifadelerden bazıları şunlardır;

“TEOG konuları sınırlı sayıda olduğu için kendim yetiştirebildim ilk sınavda zorlanmama rağmen. Ama dershaneye ihtiyaç duymadım konuları az olduğu için.”Ö14

Diğer taraftan okul dışı kurumlara ihtiyacın arttığını söyleyen öğrenci sayısı 10’dur. Bu öğrencilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir;

“Özel ders ve dersane ihtiyacını artırdı çünkü iki kez sınava giriyoruz. Tek sınav olduğu zamanlarda sınava çalışacak vakit fazlaydı ama şimdi ilk sınava çalışmak için çok az zamanın kalıyor onun için okul dışı kurumlara gidiyorsun destek alıyorsun.”Ö2

“...arttı dershaneye olan ihtiyaç, ben ve bir çok arkadaşım dershaneye gitmeye başladık sınav iki defa olduğu için destek alıyoruz.”Ö4

“arttı dershaneye olan ihtiyaç çünkü herkes yazılı olduğu için özel hoca, etüt merkezi gibi gereksinimler duydu”Ö1

“Arttı. Arkadaşlarımdan gitmeyi düşünmeyenlerde gitmeye başladı çünkü ne olduğunu nasıl yapacağımızı bilmiyorduk, TEOG’da.”Ö12

“Etkiledi, sadece okul yetmiyor. Dershaneden de destek aldığımda tamamlayabildim sınav hazırlıklarımı.”Ö13

“İhtiyaç var TEOG içinde gerekiyor yazılılar için de gerekiyor sadece okul yetmiyor.”Ö15

“..bir destek lazım dershane artı özel ders alıyordum ve bu şekilde başarılı oldum.”Ö10

Diğer taraftan görüşme yapılan öğrencilerin 4 tanesi TEOG sisteminin okul dışı kurumlara olan ihtiyacı değiştirmedığını söylemişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

“Dershaneden yardım aldım zaten SBS de olsaydı yine de giderdim.”Ö14

“Benim için değişmedi aynı şekilde dershaneye gidiyorum.”Ö8

Öğrencilere “TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?” diye sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğu okul dışı kurumlara olan ihtiyacın arttığını dile getirmişlerdir. TEOG sınavının kapsamının ne olduğu tam bilmediklerinden, sınavın iki defa olmasından dolayı destek almaları gerektiğini düşündükleri için dershaneye giden öğrenci sayısının arttığını dile getirmişlerdir. Diğer taraftan dershane olan ihtiyacın değişmediğini dile getiren öğrencilerde bulunmaktadır. Bu öğrenciler zaten öncesinden dershaneye gittiklerini ifade etmişlerdir. Sadece bir öğrenci yeni sistemin okul dışı kurumlara olan ihtiyacı azalttığını belirtmiştir.

Araştırma sorusu olarak öğrencilere ‘TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Telafi sınavlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.5’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5

Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavında Telif Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telif Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telif Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavında telif sınavları da yapılmakta. Sizce telif sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Neden?	3	6	6

Tablo 4.5 incelendiğinde 6 tane öğrencinin ‘TEOG sınavında telif sınavları da yapılmakta. Sizce telif sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmüştür. Öğrencilerin bazılarının verdiği ifade şu şekildedir;

“Bana göre telif sınavları biraz daha kolay geldi.”Ö3

“Bazen çok kolay oluyor telif sınavları zaten asıl sınava da benzer sorular çıkıyor.”Ö12

“Geçen sene arkadaşım girdi daha kolay demişti eşit zorlukta olmuyor.”Ö10

“Asıl sınavdakine benzer soruyorlar hatta daha kolay birde asıl sınava girmeyip soruları gördükten sonra telif sınavlarına katılan arkadaşlarımız var.”Ö5

Diğer taraftan öğrencilerin 3 tanesi, TEOG telif ve asıl sınavının eşit güçlükte olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen öğrenci görüşüne yer verilmiştir;

“Asıl sınavla telif sınavının soruları eşit zorlukta olduğunu düşünüyorum iki sınava da girdim.”Ö8

Diğer taraftan öğrencilerin 6 tanesi, TEOG telif ve asıl sınavının güçlük derecesi hakkında bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı öğrenci görüşlerine yer verilmiştir;

“Bilmiyorum bu konuda bilgim yok.”Ö4

“nasıl bir sınav olduğunu bilmiyorum çünkü hiç bir arkadaşım girmedim”Ö2

“bence daha zor olması lazım çünkü bilerek telafi sınavlarına kalanlar var ama girmedim için bilmiyorum.”Ö9

Öğrencilere “TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı?” diye sorulduğunda öğrencilerin altısı telafi sınavlarının asıl sınav ile eşit zorlukta olmadığını dile getirmiştir. Telafi sınavlarının daha kolay olduğunu ve asıl sınava girmeyerek soruları görüp telafi sınavına ona göre hazırlanan arkadaşlarının olduğunu da belirtmişlerdir. İki sınavın birbirine eşit olduğunu söyleyen öğrenci sayısı üçtür. Telafi sınavlarına girmedikleri için sorular hakkında bilgisi olmayan öğrencilerin sayısı ise altıdır.

Araştırma sorusu olarak öğrencilere ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da dâhil ediliyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.6’de gösterilmiştir.

Tablo 4.6

Öğrencilere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dâhil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden? Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?	-	15	-

Tablo 4.6 incelendiğinde öğrencilerin tamamının ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Öğrencilerden bazılarının verdiği ifadeler şu şekildedir:

“Bazı arkadaşlarımıza sınavı kötü de geçse ötelemelerle fazla puan veriliyor bu da bazı yerleştirmelerin adil olmasını engelliyor.”Ö1

“Hocalarımız bize fazladan puan veriyorlar bazen TEOG başarılarımız yükselsin diye.”Ö4

“Okullarda şişirme puanlar oluyor. Arkadaşlarımla kendi aramızda konuşuyoruz.”Ö5

“İlla ki bazı arkadaşlarımıza fazladan puanlar veriliyor görüyoruz.”Ö9

“Özel okullar okul başarısını arttırmak için puanları şişiriyorlar.”Ö11

“Okul puanları özel okullarda şişiriliyor ben de özel okulda okudum bir dönem oradan biliyorum.”Ö12

“Bence adil değil özel okul öğrencisine para verdiği için daha yüksek not veriliyor 70 almış birinin 90 100 e yükseltebiliyor. Özel okuldaki arkadaşlarım kendileri söylüyor.”Ö14

Öğrencilere “TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?” diye sorulduğunda öğrencilerin hepsi yerleştirmelerin adil olmadığını dile getirmiştir. Hesaplanan TEOG yerleştirme puanlarında özel okul öğrencileri diğer okulların diğer okulların öğrencileri özel okulların öğrencilerine fazla puan verdiğini söylemiştir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin TEOG yerleştirme puanları yükselsin diye öğrencilerin sınav sonuçlarına fazladan puan eklediklerini dile getirmişlerdir.

Araştırma sorusu olarak öğrencilere ‘Son olarak sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor musun? Nasıl? sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7

Öğrencilere Sorulan ‘Son Olarak Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Musun? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Değişmedi
Son olarak öğrenciler TEOG sistemi ile sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor musun?	3	7	5

Tablo 4.7 incelendiğinde öğrencilerin 7 tanesinin ‘Sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor musun? Nasıl?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Öğrencilerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir;

“Bence sportif faaliyetlere imkân tanımadı çünkü ben yapamadım, genelde ben ders çalışarak dershaneye giderek geçti zamanım.” Ö2

“2 tane sınav olduğu için birinden çıksak bile ikinci yarısı olduğu için yine çalışmaya devam ettik” Ö1

“Çalışmaktan dolayı bu sene vakit ayıramadım.” Ö7

“Ben ayıramıyordum sürekli ders çalışıyordum.” Ö12

“Bu yıl kursa gidemedim ve sosyal çevremde arkadaşlarımla dışarı çıkmadım hiçbir şey yapmadım hem ailem hem de ben böyle olmasını istedik. Çünkü sınavın iyi geçmesini istedik.” Ö13

Diğer taraftan öğrencilerin 3 tanesi, sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabildiğini ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen öğrenci görüşüne yer verilmiştir;

“Biz dershanede sosyal faaliyet yapıyoruz. Bu sayede vakit ayırıyorum.” Ö8

“O zaman hazirana kadar bir boşluk olmuyordu. Şimdi ilk sınava çalışıp arada bir boşluk oluyor onu değerlendiriyoruz.” Ö14

Diğer taraftan öğrencilerin 5 tanesi, sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere ayırdığı vaktin değişmediğini ifade etmiştir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen öğrenci görüşüne yer verilmiştir;

“Evet, ayırabilirim SBS olsaydı yine ayırırdım TEOG 2 sınav olması bu durumu etkilemedi.” Ö11

“Ben zaten çok sosyal bir çocuk değilim ayırdığım oluyor ayırmadığım oluyor, pek değişen bir şey yok.” Ö15

“Hepsine zaman yetiyor müzikte resimde yaptım derste çalıştım hepsine zaman yetti. SBS olsaydı da durum değişmeyecekti.” Ö9

Öğrencilere “Son olarak öğrenciler TEOG sistemi ile sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor musun? Nasıl?” diye sorulduğunda öğrencilerin üç tanesi sportif faaliyetlere vakit ayırabildiğini dile getirmiştir. Vakit ayırabilen öğrenciler önceden de spor yaptıkları için vakit ayırabildiklerini söylemişlerdir. Yedi tane öğrenci ise ders ve sınavlara çalışmaktan vakit ayıramadığını hatta sportif etkinlikleri bırakmak zorunda kaldığını dile getirmiştir. Çünkü iki sınavlı bu sistemde ilk sınav kötüyse ikinci sınavda bırakmak zorunda kaldıklarını dile getirmişlerdir. Diğer taraftan 5 tane öğrenci zaten sporla çok ilgisi olmadığından dolayı durumun kendileri pek etkilemediğini söylemiştir.

2) Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?

Araştırma sorusu olarak öğretmenlere ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.8

Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor Muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Değişmedi
TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz? Neden?	18	-	-

Tablo 4.8 incelendiğinde bütün öğretmenler sınav kaygısı veya stresi yaşadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?’ sorusuna hayır yanıtı verdiği görülmektedir. Öğretmenlerden bazılarının verdiği ifadeler şu şekildedir;

“Sınav kaygısına yol açtı normalde SBS varken çocukların konu yetişiyor mu yetişmiyor mu muhabbeti olmuyordu ama TEOG olduğu zaman bir kasımda bir de nisanda olması hasebiyle konuları o sürece yayıyoruz konu yetiştirme, hasta olan çocuklar gelmediği zaman ya da herhangi bir sebepten dersler iptal olduğu zaman ek

ders yapmak zorunda kalıyoruz ortalama iki senedir ayda 8 – 10 saat ek ders yapıyorum, benden kaynaklanmamasına rağmen.”

“Belli bir başarıyı yakalamak zorundasın bu başarıyı düşürdüğün an bütün sorumluluk senin oluyor. Sebebi siz oluyorsunuz bir başarısızlığın...”

“Bende oluyor sınavda durum nasıl olacak öğrencim ne yapacak yeterli olabildik mi olamadık mı bende kaygıya yol açıyor.”

“TEOG da sınav stresini yaşadım. Hayatımı TEOG’a göre planlamama rağmen her anlamda çocuklar kadar stres oluyoruz çünkü acaba sınavda başarılı olurlar mı olamazlar mı diye. Ayrıca üzerimizde Veli baskısı da oluşuyor, TEOG sınavında öğrencinin aldığı not benim yaptığım sınavdan yüksekse veliler bizimle tartışmaya geliyor maalesef. Yani SBS deki yaşadığımız stres azalmadı.”

“Bireysel olarak, bir ölçü olduğu için başarılı yada başarısız , bulunduğumuz durumun göstergesi çıkacağı için kaygı yaşıyoruz.”

“Kaygılanıyoruz tabi ki SBS ne burada aynı kaygıyı yaşadım konuyu yetiştireyim tam anlamıyla vereyim, sistem bu açıdan çok bir şeyi değiştirmede”

“Tabi ki çocukları sınavlara hazırlıyorsun, çocukların başarılı olması için çocuklar gibi aynı kaygıyı yaşıyorsun. Başarısızlık durumunda en büyük pay sahiplerinden biri öğretmenler oluyor”

“Asıl amacımızdan uzaklaşıp, TEOG’a yöneliyoruz. Ders saatlerimizin içeriğini ve ek dersleri ona göre planlıyoruz. Her şey sınav oluyor anlayacağınız. Öğrencilerin kaç doğru yaptığı, birinci sınava göre ikinci sınavda artış olup olmadığı, öğrenciler veliler için çok önemli. Bu da hepimizin üzerinde baskı oluşturuyor.”

“Stres, kaygı öğretmen için çok değişmedi..”

“Öğretmenlerin stresi arttı çünkü veliler bilinçlenince çocuklarının bu sınavlarda da çok başarılı olmasını istiyorlar dolayısıyla üzerimizde baskı oluşuyor.”

Öğretmenlere ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz? Neden?’ diye sorulduğunda öğretmenlerin hepsi sınav kaygısı yaşadığını dile

getirmiştir. Konuların yetişmesi ve velilerin baskısının bunun temel nedenleri olduğunu söylemişlerdir. Konu yetiştirmek önceden sorun değil iken şimdi sınavlardan önce yetişmesi gereken konuların olması stres kaynağı haline gelmiştir. Ayrıca velilerin TEOG notları ile öğrenci notlarını kıyaslayarak TEOG dan daha yüksek not alan öğrenciler için öğretmen yapımı sınavı eleştirdikleri ve öğretmenleri bu konuda zor durumda bıraktıkları görülmüştür. Son olarak başarısızlığın sebebi olarak öğretmenlerin gösterilmesi de kaygıyı arttıran diğer bir etken olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma sorusu olarak öğretmenlere ‘TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.9’de gösterilmiştir.

Tablo 4.9

Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Tek Sınav	İki Sınav	Farketmez
TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?	10	8	-

Tablo 4.9 incelendiğinde on öğretmenin ‘TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?’ sorusuna on tane öğretmenin tek sınav yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin bazılarının verdiği ifade;

“bence tek ama eski sistem devam etseydi daha iyi olacaktı. Çünkü bu sistemde çocuklar çok daha fazla kaygı yaşadılar, kendisi de bunu dile getirdi, stresi daha çok yaşadığını söyledi ki bizde yaşadık. Hani sürekli sınava girmek gibi bir şey

olduğu için yani, sürekli yıl boyunca çalışması gerekti. Bir defa da atlatmak daha güzelmiş gibi geldi.”

“SBS her yıl bir defa olduğu dönemlerde çok verim aldığımızı düşünüyorum”

“Sınavların iki defa yapılmasından dolayı her halükarda aynı kaygıyı 2 defa yaşıyoruz”

“..stres açısından baktığınız zaman, iki sınavın stresini yaşamak durumu var. Bu daha stresli bir durum.”

“Bu TEOG sınavı çok saçma bir duruma geldi eskiden tek sınav yapılıyordu bir dereceye kadar adildi, tek sefer de yapılması ve sonuçlanması en adil olanı ve kaygıyı bir sefer yaşamış oluyoruz.”

Diğer taraftan öğretmenlerin 8 tanesi, TEOG sınavının iki defa yapılmasının faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir;

“İki sınav olması bence daha iyi, bazı öğrenciler dönem boyunca çalışmayıp, son zamanlarda çalışıp başarılı olabiliyor. Bu da ölçme açısından ne kadar doğru tartışılır. Bu yüzden bence iki sınav olması daha iyi.”

“Şahsen tek sınava karşı olanlardandım. Stres bir nebze olsun öğrenciler üzerindeki baskıyı azalttığı için TEOG sistemi mantıklı.”

“Öğrencilerdeki stres bence SBS’ye göre daha az. Çünkü tek sınav sistemi vardı burada hem iki sınav var hem de mazeret sınav var bundan dolayı iyi oldu diyelim”

“Önceki sınavda öğrenciler daha çok stres yaşıyorlardı. Ama bu sınavda stres paylaşılmış oldu öğrenciler eskisi kadar stres yaşamıyorlar. Bu yönden iyi bir yöntem.”

Öğretmenlere “TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?” diye sorulduğunda öğretmenlerin on tanesi sınavın bir defa yapılmasının faydalı olduğunu dile getirmiştir. Sınavın iki defa yapılmasının kaygının iki defa yaşanmasına neden olduğunu söylemişlerdir. Öğrencilerden elde

edilen verimliliğinde düştüğünü dile getirmişlerdir. Çünkü bir sınavda kötü alan öğrenci diğer sınava güvendiği için motivasyon sağlamakta zorlandıklarını da eklemişlerdir. Diğer taraftan öğretmenlerin sekiz tanesi sınavın iki defa yapılmasının faydalı olduğunu söylemiştir. Öğrenciler üzerindeki stresin azaldığını savunan öğretmenler başarının arttığını dile getirmişlerdir. Bu konuda öğretmenler arasında düşünce olarak ciddi farklılıkların olduğu söylenebilir.

Araştırma sorusu olarak öğretmenlere ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.10’de gösterilmiştir.

Tablo 4.10

Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavının Okul Sınavlarının Bir Parçası Gibi Olduğunu Biliyoruz. Bu Durumu Bilmek Sizce Öğrencilerin Okul Dışı Eğitim Kurumlarına İhtiyacını Nasıl Etkiledi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Arttırdı	Azalttı	Değiştirmedi
TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?	6	3	9

Tablo 4.10 incelendiğinde sadece üç öğretmenin ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ sorusuna azalttı yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin verdiği ifadelerden bazıları şunlardır;

“Önceden ilkokul 5 ve 6’dan itibaren sınıfın büyük çoğunluğu dershaneye giderdi. Ama şuan bu oran tersine döndü.”

“Azalttı çünkü öğrenci eskiden, liselere geçiş sınavlarını okuldan bağımsız bir sınav olarak görüyordu ve okul dışı kurumları okulun önüne koyuyordu. Şimdi durum tersine döndü. Okulda aldığı derslerin daha önemli olduğunu düşünüyordu”

Diğer taraftan okul dışı kurumlara ihtiyacın arttığını söyleyen öğretmenlerin sayısı altıdır. Bu öğretmenlerden bazılarının görüşleri şu şekildedir;

“Bazı çocuklar var ki o kalabalıkta kaybolup gidiyor sınıflar zaten kalabalık 20 kişi bir sınıf olsa belki daha rahat ulaşabiliriz de 30 un üstünde mevcutlar. Bazı çocuklar kaybolup gidiyor, bunu gören veli mecburen dershaneye kayıt yaptırıyor.”

“Okul dışında hala ihtiyaçları var bunu çok yakından bizzat yaşıyorum. Gerek etrafındaki arkadaşlar gerek sınıftaki öğrencilerle. Çünkü sınıf mevcutları en iyi ihtimalle devlet okullarında 30 35 kişi ve şimdi şöyle bir şey var yetiştirmen gereken konular var süre sınırlı bu yüzden arada kaybolan birebir ilgisi olduğu halde yetişemediğimiz öğrenciler var.”

“Özel ders alma sayısı arttı, veliler okuldaki eğitimin rehberliğin ve ilginin yeterli olmadığına inanıyor. Bu yüzden özellikle etüt merkezleri ve özel derslere olan rağbet ciddi artış gösterdi.”

Diğer taraftan görüşme yapılan öğretmenlerin dokuz tanesi TEOG sisteminin dershanelere olan ihtiyacı değiştirmedğini söylemişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir;

“Çok fazla etkilediğini düşünmüyorum. Ama 8. Sınıfta öğrencilerin hemen hemen hepsi dershane olayına giriyorlar. 6-7 de bu azaldığını düşünüyorum. Çünkü sadece 8. Sınıf konularını kapsadığı için bu azaldı diye düşünüyorum.”

“Okul dışı kurumlara giden öğrenci sayısı değişmedi. Çünkü velilerin çocuk dershaneye gitmeli ki başarılı olsun bakış açılarında bir değişiklik olmadı.”

“Bu velilerin dershanelere olan bakış açısına bağlı veli tatmin olmayıp çocuğunu özel derse ve dershaneye yönlendiriyor.”

“Dershaneye gitmeyi bir gereklilik gibi düşünüp önceki sınav sistemlerinin etkisinde kalıp, dershaneye gitmezsem bir eksiklik olur ve başarısız olurum. Hem veli hem de öğrenci böyle bir algı var.”

Öğretmenlere “TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?” diye sorulduğunda öğretmenlerin 6 tanesi okul dışı kurumlara olan ihtiyacın arttırdığını

dile getirmiştir. Sınıfların kalabalık olması bundan dolayı öğrencilerin yeterli ilgi ve bilgi alamamalarına sebep olmaktadır. Bu durumda öğrenciler bu eksikliklerini okul dışı kurumlar aracılığı ile gidermeye çalıştıklarını söylemişlerdir. Üç tane öğretmen ise yeni sistemin okul dışı kurumlara olan ihtiyacı azalttığını dile getirmiştir. Buna sebep olarak sınavların okul sınavı gibi yapılmasının bakış açılarındaki değişime neden olduğunu söylemişlerdir. Diğer taraftan dokuz tane öğretmen durumun değişmediğini dile getirmiştir. Bu duruma önceden dershaneye giden öğrencinin hale gitmeye devam etmesi, sınavın olduğu sistemlerde bu durumun değişmeyeceği ve dershaneye gitmezsem bir eksiklik olur düşüncesine sahip veli ve öğrencilerden kaynaklandığını dile getirmişlerdir.

Araştırma sorusu olarak öğretmenlere ‘TEOG sınavı ile okul öğretmenler arasındaki bağ güçlendi mi?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.11

Öğretmenlere Sorulan TEOG Sınavı İle Okul Öğretmenler Arasındaki Bağ Güçlendi Mi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Arttırdı	Azalttı	Değiştirmedi
TEOG sınavı ile okul öğretmenler arasındaki bağ güçlendi mi? Neden?	8	-	10

Tablo 4.11 incelendiğinde Öğretmenlerin ‘TEOG sınavı ile okul öğretmen arasındaki bağ güçlendi mi?’ sorusuna sekiz tane öğretmenin arttırdı yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin verdiği ifade;

“TEOG sınavında okul sınavı da önemli. İkinci yazılı olarak değerlendirildiği için veli tarafından konuların yetiştirilip yetiştirilmediği takip altında o yüzden güçlendirdi.”

“Sınav sayısının artması öğrencinin gözünde okulun değerini artırdığı gibi öğretmenin de değerini artırdı. Bizim velilerimizde şöyle bir anlayış var genel için söylüyorum; not çok önemli okuldaki başarıyı tamamen not ile ölçüyorlar maalesef

doğru bir sistem değil ama sonuçta durum bu dolayısıyla ğrencilerimizin TEOG sınavına girmesi sınav sayısının artması okulun önemini artmasından dolayı veli okula daha çok gelip gitmek durumunda kaldı”

“Evet arttırdı. Birinci TEOG sınav sonrasında veli okula kadar geldi, çocuğun durumu ile ilgili. İkinci TEOG sınavı öncesinde birinci sınavın sonuçlarına göre veli daha çok ilgilenmek zorunda kaldı”

Diğer taraftan görüşme yapılan öğretmenlerin on tanesi TEOG sistemi ile okul- ğretmen arasındaki bağın değişmediğini söylemişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir;

“Biz de zaten velilerle iletişim halindeydik. Bu devam ediyor.

“Benim gördüğüm pek bir değişiklik yok.”

“Bu durumda ben bir değişiklik görmüyorum.”

“Aynen olduğu gibi devam ediyor.”

“Bence aynı her zamanki gibi ilgili veli her zamanki gibi ilgili ilgisiz veli yılda iki defa sınavımızda olsa hiç kapımızı almayan velilerimiz var”

Öğretmenlere “TEOG sınavı ile okul öğretmenler arasındaki bağ güçlendi mi? Neden?” diye sorulduğunda öğretmenlerin sekiz tanesi ilişkilerin arttırdığını dile getirmiştir. Buna neden olarak sınav sayısının artması ve sınavların okul sınavları şeklinde yapılması olduğunu söylemişlerdir. Buda not ve başarı merkezli bir ilişkini geliştiğini bize göstermektedir. Diğer taraftan on tane ğretmen durumun değişmediğini söylemiştir. İlgili velinin önceden de ilgili olduğunu ilgisiz velinin de aynı şekilde devam ettiğini söylemiştir. Bu durumda öğretmenler arasında bir fikir ayrılığı olduğu söylenebilir.

Araştırma sorusu olarak ğretmenlere ‘TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Telafi sınavlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12

Öğretmenlere Sorulan 'TEOG Sınavında Telif Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telif Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telif Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?' Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavında telif sınavları da yapılmakta. Sizce telif sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Neden?	1	11	6

Tablo 4.12 incelendiğinde 11 tane öğretmenin 'TEOG sınavında telif sınavları da yapılmakta. Sizce telif sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı?' sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin bazılarının verdiği ifade;

"TEOG'da telif sınavında birinci sınavda çıkan soruların neredeyse birebir benzerleri çıktı. Bu sınava girmeyen çocuklar için, önceki soruları çözenler için avantaj halini aldı. Yani sınavlar eşit değil."

"2. TEOG'da biz soruların nereden geleceğini öğrendik, öğrenci nereden geleceğini öğrendi. Yani sınavlar eşit zorlukta değildi "

"Telif sınavlarının daha avantajlı olduğunu düşünüyorum. Normal sınavda öğrenciler soruları görüyor ve TEOG'da o sorulara benzer sorular geldiği için telifle giren daha avantajlı oluyor."

"...çocuk telif sınavlarında biraz daha kolay sorulduğunu görüyor asıl sınava da bu yüzden girmiyor ve haksızlık olduğunu düşünüyorum."

Diğer taraftan öğretmenlerin sadece 1 tanesi, TEOG telif ve asıl sınavının eşit güçlükte olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir;

"Genelde seviyeler hemen hemen aynı mazeret sınavındaki soruların genelde TEOG'da ki sorularla benzer ve eşit zorlukta olduğunu düşünüyorum."

Diğer taraftan öğretmenlerin 6 tanesi, TEOG telafi ve asıl sınavının güçlük derecesi hakkında bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir;

“Bizde telafi sınavı yapılmadı ne birinci dönem ne de ikinci dönem bu yüzden bir fikrim yok.”

“Telafi sınav sorularını görmediğim için bir fikrim yok.”

Öğretmenlere “TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Neden?” diye sorulduğunda öğretmenlerin on bir tanesi eşit zorlukta olmadığını dile getirmiştir. Bunun temel nedenini öğretmenler telafi sınavlarının varlığına bağlamaktadır. Telafi sınavlarına giren öğrenciler asıl sınav sorularını görerek sınava bu şekilde hazırlanıp girdiklerinden dolayı daha başarılı oldukları dile getirilmiştir. Diğer taraftan öğretmenlerin altı tanesi soruları görmediği veya telafi sınavına giren öğrencisi olmadığı için yorumda bulunmamıştır. Son olarak sadece bir öğretmen sınavların eşit olduğunu dile getirmiştir. Burada sınavların öğretmenler gözünde eşit zorluğu sahip olmadığı söylenebilir.

Araştırma sorusu olarak öğretmenlere ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da dâhil ediliyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.13’de gösterilmiştir.

Tablo 4.13

Öğretmenlere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dâhil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?	-	18	-

Tablo 4.13 incelendiğinde öğretmenlerin tamamının ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin bazılarının verdiği ifade;

“bire bir ve bariz olarak öğrencilere yardım ediliyor maalesef böyle bir adaletsizlik var.”

“... bu öğretmenin kendisinden biten bir durum. Puanlara haksız yere ek puanların verilmesi mutlaka oluyor.”

“Okul puanları eşit olmadığı için adil olmadığını düşünüyorum.”

“Hatta okul müdürleriyle karşı karşıya geldiğimiz durumlarda oluyor. Herkes istiyor ki kendi başarısı artsın, idarecilerde biraz daha fazla o kaygıyı yaşıyor, öğrencilere biraz daha fazla puanlar verilsin. Bu da sınav sonucunu olumsuz etkiliyor.”

“..mevcut puanlar özel okul devlet okulu olmasına göre adil dağıtılmıyor bence”

“Notlara bir öteleme olduğunu kötü giden bir yazılının tekrarlandığını bile görüyoruz.”

“Her öğretmen kendi öğrencisinin başarılı olmasını ister, dolayısıyla notlarını yüksek tutacak ve hakkı olmayan puanları ister istemez öğrencilere verecektir veriyoruz da.”

“Son senesi öğrencinin zor durumda bırakmayalım diye şişirilebildiğinden dolayı çok adil olduğuna inanmıyorum.”

Öğretmenlere “TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?” diye sorulduğunda öğretmenlerin hepsi yerleştirme puanlarının adil hesaplanmadığını dile getirmiştir. Bu düşüncenin temelinde okul sınavlarında öğrencilere verilen öğretmen puanlarının adil olmaması ve telafi sınavlarının varlığı söylenebilir. Bu durumda TEOG sınavı hakkında öğretmenlerin yaygın kanaatinin sınavın adil olmadığıdır.

7.Görüşme sorusuna ait öğretmen görüşleri

Araştırma sorusu olarak öğretmenlere ‘Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.14’de gösterilmiştir.

Tablo 4.14

Öğretmenlere Sorulan ‘Son Olarak Öğrenciler Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Mu? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
Son olarak öğrenciler TEOG sistemi ile sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor musun? Nasıl?	-	18	-

Tablo 4.14 incelendiğinde öğretmenlerin tamamının ‘Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir;

“Velilerde çocuklardan bir beklentileri varsa ders çalışmaya yönlendiriyor. Bu da sportif faaliyetlere ya da sosyal faaliyetlere zaman ayırımını azaltıyor. Sınavın iki ye çıkması durumunda çocuklarda kaygı azalsa da sınav sistemi buna imkân vermiyor.”

“Ailedeki probleme bakmıyoruz ki. En büyük faktör aile çocuğun hayatından sporu dışlıyor. Aile müsaade etmiyor. Bu durumda sistemin bir önemi kalmıyor aileler hala spora karşı.”

“Sınav kaygısı yaşayan öğrenciler sosyalleşmeye ya da sportif faaliyetlere vakit ayırdığını düşünmüyorum. Sürekli test çözümü var. Ailede istemiyor.”

“Veli öğrencinin başarılı olmasını istediğinden dolayı öğrencileri ders çalışmaya zorlanıyor.”

“Bu sınav kaçılmaz bir durum, Öncesi OKS sonra SBS şimdi de bu sınav TEOG var. Yarın bu sınavı kaldırsalar yeni bir sınav koymak zorundalar yine de böyle bir sistem olacak.”

Öğretmenlere “Son olarak öğrenciler TEOG sistemi ile sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor musun? Nasıl?” diye sorulduğunda öğretmenlerin hepsi sportif faaliyetlere öğrencilerin yeterli vakti ayıramadığını dile getirmiştir. Bu duruma sınavın gelecek adına önemli bir basamak olarak bakılıyor olması ve velilerin bu açıdan öğrencilere sportif faaliyetler için yeterli desteği vermemelerinin sebep olduğu söylenebilir. Ayrıca iki sınav yapılması kaygıyı da arttırdığı için öğrencilerin sportif faaliyetlere vakit ayırmak yerine ders çalışmayı tercih ettiklerini dile getirmişlerdir.

3) Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri nasıldır?

Araştırma sorusu olarak yöneticilere ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da dâhil ediliyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.15’de gösterilmiştir.

Tablo 4.15

Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Değişmedi
TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?	3	-	-

Tablo 4.15 incelendiğinde bütün öğretmenler sınav kaygısı veya stresi yaşadığını ifade etmiştir. Yöneticilerin ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?’ sorusuna hayır yanıtı verdiği görülmektedir. Yöneticilerden bazılarının verdiği ifadeler şu şekildedir;

“bir kaygıyla sürekli her şeyi verme stresi yaşıyorsunuz dolayısıyla dersinizi sadece öğretim odaklı kılıyor eğitime zaman ayırabildiğim söylenemez eğitimi keyifli yapılacak şeyler yapmakta sıkıntı yaşıyoruz bunun dışında müfredata yetiştirme stresi çocuklara sınavlara ne kadar başarılı olabilir ya da başarılı olamaz mı? Olmazsa benim payım ne kadar diye sürekli bir kaygı yaşıyoruz.”

“kaygı yaşamamak mümkün değil çünkü çocukların geleceği sınavla şekilleniyor. Sınavlarda göstereceği başarıda ya da başarısızlıkta yönetici olarak bizim katkımızın olduğu bir gerçek. Sınavın iki defa yapılması kaygı durumunu azaltmadı. Yetiştirilmesi gereken konular her branş için yetiştiril dimi? Çocuklardan ders kaçırınlar telafisini aldılar mı? Gibi sürekli sınava yönelik telaş var. Eğitim sınav yarışı olduğu sürece kaygı azalmaz.”

Yöneticilere “TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?” sorusu sorulmuş yöneticilerin hepsi sınav kaygısı yaşadığını dile getirmiştir. Kaygının kendilerini ve hocaların müfredatı yetiştirmeleri gerektiğinden ve çocuklardaki artarak bu başarısızlığın yöneticilere yüklendiğinden kaynaklandığını dile getirmişlerdir.

Araştırma sorusu olarak yöneticilere ‘TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.16’de gösterilmiştir.

Tablo 4.16

Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Tek Sınav	İki Sınav	Fark etmez
TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?	-	3	-

Tablo 4.16 incelendiğinde yöneticilerin ‘TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?’ sorusuna üç yöneticinin de iki sınav yanıtını verdiği görülmektedir. Yöneticilerin bazılarının verdiği ifade;

“2 sınav olması daha iyi diyebiliriz. Fakat öğrenciler çok rahatladı derslere motive edemiyoruz.”

“Aslında tek sınava karşı olanlardandım iki sınav iyi. Ama TEOG çocukları çok rahatlattı, iki sınav olması telafi imkanı olması öğrenciler derse motive olmuyorlar.”

Yöneticilere “TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?” sorusu sorulmuş yöneticilerin hepsi iki sınav yapılmasının daha iyi olduğunu dile getirmiştir. Fakat iki sınav sistemine sahip TEOG öğrencilerdeki kaygıyı tamamen kaldırdığından öğrencilerin derse motive etmekte zorlandıklarını söylemiştir.

Araştırma sorusu olarak yöneticilere ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.17’de gösterilmiştir.

Tablo 4.17

Yöneticilere Sorulan ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Arttırdı	Azalttı	Değiştirmedi
TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?	3	-	-

Tablo 4.17 incelendiğinde üç yöneticinin de ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ sorusuna arttırdı yanıtını verdiği görülmektedir. Yöneticilerin verdiği ifadelerden bazıları şunlardır;

“Gözlemlerime dayanarak şöyle söyleyeyim bizim öğrencilerimize ücretiz kurs veriyoruz ama katılım oranı ilk başta fazla sonra düşebiliyor bedavanın da alıcısı pek olmuyor.”

“Aslında normal dersini dinleyen takip eden öğrenciye özel ders ve dershaneye gerek kalmıyor. Ama öğretmenin rapor alması öğrencinin ders kaçırmaması, dershaneye gönderme eğilimi gibi nedenler var. Dahası sınav sayısı ikiye çıktığı için veliler yazdan özel ders aldırma bile başladı. Yani talep arttı.”

Yöneticilere “TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?” sorusu sorulmuş yöneticilerin hepsi okul dışı kurumlara ihtiyacın arttığını dile getirmiştir. Bu durum TEOG geçiş amaçlarında belirtilen okul dışı kurumlara olan rağbetin azaltılması amacına ters düşmektedir.

Araştırma sorusu olarak yöneticilere ‘TEOG sınavı ile okul öğretmenler arasındaki bağ güçlendi mi?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.18’de gösterilmiştir.

Tablo 4.18

Yöneticilere Sorulan ‘TEOG sınavı ile okul öğretmenler arasındaki bağ güçlendi mi?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Arttırdı	Azalttı	Değiştirmedi
TEOG sınavı ile okul öğretmenler arasındaki bağ güçlendi mi? Neden?	1	-	2

Tablo 4.18 incelendiğinde yöneticilerin ‘TEOG sınavı ile okul öğretmen arasındaki bağ güçlendi mi?’ sorusuna bir tane yöneticinin arttırdı yanıtını verdiği görülmektedir. Yöneticilerin verdiği ifade;

“Güçlendi okulun daha sözü geçer kıldı. Birazda hocam bu çocuk TEOG’den yüksek puan aldı senin sınavından neden düşük aldı gibi hoş olmayan ilişkilere de yol açtı.”

Diğer taraftan görüşme yapılan yöneticilerden iki tanesi TEOG sistemi ile okul-öğretmen arasındaki bağın değişmediğini söylemişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir;

“Benim okulumda bu irtibat değişmedi benim velilerim değişmedi normal ilgiye sahiptir genelde orta düzeyli ailelerdir memur kesimi genellikle öğretmen polis velilerimiz çoktur bu sebeple genellikle velilerimiz ilgilidir.”

Yöneticilere “TEOG sınavı ile okul öğretmenler arasındaki bağ güçlendi mi? Neden?” sorusu sorulmuş yöneticilerin ikisine göre değişmediğini birisine göre artmıştır. Arttığını ifade eden yönetici bu artışın olumlu yönde değil olumsuz yönde olduğunu söylemiştir. Diğer yöneticiler ise durumun sınav sistemiyle değişmediğini ifade etmişlerdir.

Araştırma sorusu olarak yöneticilere ‘TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Telafi sınavlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.19’de gösterilmiştir.

Tablo 4.19

Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavında Telafi Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telafi Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telafi Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Telafi Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?	-	2	1

Tablo 4.19 incelendiğinde 2 tane yöneticinin ‘TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Yöneticilerin bazılarının verdiği ifade;

“asıl sınavda çıkan sorular ile telafi sınavları birbirine benziyor buda asıl sınava girmeyen öğrenciler için büyük bir avantaj sağlıyor. Yani sınavlar eşit değil.”

“Sınavlar aynı kazanımları ölçmek üzerine kurulu zeki ve biraz bilgi sahibi öğrenci ve veli ikinci sınavda oldukça yüksek puanlar alabiliyor.”

Diğer taraftan yöneticilerden 1 tanesi, TEOG telafi ve asıl sınavının güçlük derecesi hakkında bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir.

“Telafi sınavlarını görmedim bu yüzden bir bilgiye sahip değilim.”

Yöneticilere “TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?” sorusu sorulmuş yöneticilerin iki tanesi sınavların eşit olmadığını dile getirmiştir. Neden olarak telafi sınavlarına giren öğrencilerin asıl sınavlardaki soruları görerek hazırlandığı ve bu açıdan daha avantajlı olduklarını söylediler.

Araştırma sorusu olarak yöneticilere ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da dâhil ediliyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.20’de gösterilmiştir.

Tablo 4.20

Yöneticilere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dâhil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?	-	3	-

Tablo 4.20 incelendiğinde yöneticilerin tamamının ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görölmektedir. Yöneticilerin bazılarının verdiği ifade;

“Devlet okullarında özel okulları suçlarlar parasıyla not şişiriyor diye fakat şöyle tuhaf bir sonuç çıkıyor yapılan TEOG sınavı sonucu ve öğretmenlerin verdiği puanlar karşılaştırıldığında devlet okullarında puanların şişirildiği analizler sonucu ortaya çıkıyor.”

“Devlet ve özel kurumlarımız var ve bunların sayısı artacak. Bu sadece böyle değil batı bölgelerde ve doğu bölgelerde okullarımız var doğu da bir okula gittiğinizde karma bir okul görüyorsunuz oradaki öğrenci cevabı sınavda alabiliyor. Çok rahat bir şekilde öğrencinin 100 almasını sağlayabilirsin bu çocuk istediği gibi bir okula gidebiliyor. Ayrıca diğer taraftan devlet okullarında öğretmenler daha çok zorluyor hakkını vermek istiyor adalet duygusunu güçlü kılmaya çalışırken maddi kaygının güdüldüğu özel okulda ister istemez 80 nin 90 olması kaçınılmaz. Yani adaletsizlik var.”

Yöneticilere “TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?” sorusu sorulmuş yöneticilerin hepsi yerleştirme puanlarının adil hesaplanmadığını dile getirmiştir. Buradaki temel neden devlet ve özel okulların öğrencilerini kayırarak fazladan puan verdiğini söylemiştir. Buna göre devlet okulu özel okulların, özel okullar devlet okullarının öğrencilerine fazladan puan verdiğini iddaa etmesi olmuştur. araştırmacı olarak gözlemlerim iki tarafta bu nedeni kullanarak öğrencilerine fazladan puan veriyor olabileceğidir.

Araştırma sorusu olarak yöneticilere ‘Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.21’de gösterilmiştir.

Tablo 4.21

Yöneticilere Sorulan ‘Son Olarak Öğrenciler Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Mu? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?	-	3	-

Tablo 4.21 incelendiğinde yöneticilerin tamamının ‘Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Yöneticilerden bazılarının ifadeleri şu şekildedir;

“Çocuk vakit ayıramıyor antrenmanlara gidemiyor ve hayatlarında sınav test sınav test başka bir şey yok.”

“Çok fazla gerçekleşmedi bu amaç bence çünkü şuan için 8. Sınıf öğrencilerinde sosyal faaliyete katılmıyor. Okul-dershane arasında vakitleri geçiyor çocukların.”

Yöneticilere “Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?” sorusu sorulmuş yöneticilerin hepsi öğrencilerin sportif faaliyetlere ya da sosyalleşmeye ders çalışmaktan dolayı vakit ayıramadığını dile getirmiştir.

4) Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavına ilişkin velilerin görüşleri nasıldır?

Araştırma sorusu olarak velilere ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.22’de gösterilmiştir.

Tablo 4.22

Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavının Öncesinde Sınav Kaygısı, Stresi Yaşıyor muydunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Değişmedi
TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz? Neden?	13	2	-

Tablo 4.22 incelendiğinde sadece iki velinin ‘TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?’ sorusuna hayır yanıtı verdiği görülmektedir. Velilerin verdiği ifade;

“Eğer çocuğum sınav kaygısı yaşasaydı o kaygılandığı için bende kaygılanırdım, ama dediğim gibi belki bizim onu rahatlatmamız belki onun hedefinin farklı olması, o strese girmeyince bizde rahat olduk.”

“Ben kendi açımdan yaşamadım, ama çocuğum özel okula devam edecekti bu yüzden stres yaşamadım. Özel okul şansı olmayan velilerin bu konuda çok kaygı yaşadığını biliyorum. Mutlaka, çünkü iyi bir okula yerleşemezse çocukların gelecek kaygısını veli de çok yoğun yaşadığı için ciddi sınav kaygıları yaşadığı ve bunu da çocuklara yansıttığını düşünüyorum, gördüklerim de var tabi ki.”

Diğer taraftan velilerin hemen hemen hepsi, TEOG sınavının kendilerinde kaygı ve strese neden olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir;

“Çok çok çok çok yaşıyorduk yani çocukla ister istemez üzülüydün, çocukla ister istemez sosyal hayatını kısıtlıydun, sende o çocuğun hayatına uymak zorundaydın, kendine özgü hayatın olmuyordu, aman çocuk üzülmesin aman sıkıntı yaşamamasın diye her türlü sosyal hayatını kısıtlıydun çocuğa göre”

“Sınav kaygısını çok uzun süre yaşadık ve ben bu sınav kaygısını bu kadar uzun süreli olmasında TEOG sınavının sağlıklı temeller üzerine oturmadığından stres yaşadığımı düşünüyorum ve insanlara bu kaygıyı yaşatmanın doğru olduğunu düşünmüyorum.”

“Stresin neden yaşadık yani bir belirsizlik var nasıl olacak? Ne olacak? Soruların ağırlıkları ne olacak? Dershaneye gidiyordu çocuklar o dönemde dershaneler acaba bir şey katmış olacak mı çünkü dershanelerde ilk kez böyle bir sınavla karşılaştı acaba hangi kısımdan soru gelecek bilmedikleri için böyle bir stres yaşadık”

“Mutlaka sınav zamanında stres yaşıyoruz. Yani bunu kendimizden alıkoyamayız, mümkün değil.”

“Yaşıyordum çünkü çocuğum tamam başarılı bir çocuk ama hedefi çok yüksek ve çok kırılgan”

‘Yani yaşamıyoruz desek tabi ki yalan olur, çocuk ister istemez bu sınava gireceği için kaygı oluşuyor, bizde de bu kaygı oluşuyor, hem de iki defa yaşamış oluyoruz1”

“Veli olarak yaşıyordum tabi, oğlumun iyi bir liseye girmesi için zaten sayılı liseler var birkaç tane, çünkü aldığı lisede ki eğitim onun direk olarak üniversite hayatını etkileyecek, aslında kendisine tercihte sunduk istersen özel okula da gönderebiliriz diye ama o istemedi. Öyle olunca da TEOG kaygısı yaşadım açıkçası”

Velilere “TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz?” sorusu sorulmuş velilerin çoğunluğu kaygı yaşadığını dile getirmiştir. Çocuklarının geleceklerini belirleyecekleri sınavda başarı düzeylerinin ne olacağı, çocuklarının psikolojilerinin etkilenmesi ve sürekli değişen sınav sisteminin belirsizliğinden kaynaklanan kaygılarının olduğunu söylediler. Sadece 2 veli sınav kaygısı yaşamadığını çünkü çocuğunu özel okula göndereceği için rahat olduğunu ve çocuğunun kaygı yaşamadığı için kaygılanmadığını söylediler. Bu noktada eğitimde fırsat eşitliğinin kaygı durumunda da bozulduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma sorusu olarak velilere ‘TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.23’de gösterilmiştir.

Tablo 4.23

Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavının 8. Sınıfta Yıl Boyunca, Ara Ara Sınavlar Halinde Yapılması Mı Daha İyi, Yoksa Önceki Sistemler Gibi Tek Sınav Yapılması Mı Daha İyi Olurdu?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Tek Sınav	İki Sınav	Farketmez
TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?	4	11	-

Tablo 4.23 incelendiğinde dört velinin ‘TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu?’ sorusuna hayır yanıtı verdiği görülmektedir. Velilerin bazılarının verdiği ifade;

“TEOG sınavı gibi bir sınav olacaksa da herkesin becerisine göre bir kere yapıp ve bunu çok büyütmeden, hayat meselesi yapmadan halledilmeli..”

“Bu TEOG sınavı çok saçma bir duruma geldi eskiden tek sınav yapılıyordu bir dereceye kadar adil, tek sefer de yapılması ve sonuçlanması en adil olanı ve kaygıyı bir sefer yaşamış oluyoruz.”

Diğer taraftan velilerin çoğunluğu, TEOG sınavının iki defa yapılmasının faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir;

“ara ara olması bence daha iyi oldu, yani çocukların geleceklerini etkileyecek bir sınavın sadece bir oturuma ya da bir güne konması daha çok stresi arttırıyordu. Böyle parça parça olması daha iyi oldu, rahatlattı çocukları.”

“Tek sınav daha zordu bence öğrencinin yükü bu şekilde daha az. Yani ara ara yapılması daha mantıklı.”

“Bu sınav daha rahat çünkü çocukların sınav kaygısını biraz azalttı.”

“Bence böyle ara ara yapılması iyi, neden iyi çocuk tek sınava endekslenir eğer o günde çok büyük bir stres ve sıkıntıya girer rahatsızlanırsa telafisi yok. Ama bu ara ara yapılması birinci sınavda yaşadığı sıkıntıyı belki ikinci sınavda yaşamayabilir.”

“Yani ara ara her yıl yapılmasında sanki heyecan biraz daha azaltılıyor gibi heyecan biraz daha bastırılıyor gibi e üç yıl sonunda bunun bir kez yaşanması evet bir kez oluyor fakat yıkımı daha fazla oluyor diye düşünüyorum ben. Bir kez olması ağır.”

“Şimdi ki gibi iki aşama olarak yapılması doğru bence..”

Velilere “TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?” sorusu sorulmuş velilerin çoğunluğu iki sınav yapılmasının daha iyi olduğunu dile getirmiştir. Bu şekilde öğrenciler üzerinde kaygının azaldığını ve bireylerin geleceğinin iki oturumda daha geniş sürede belirlendiğinde daha sağlıklı sonuçlar alındığını iki defa yapılmasının daha iyi yönleri arasında gösterdiler. Diğer taraftan sadece üç veli sınavın tek seferde yapılmasının daha iyi olduğunu sebebini ise iki seferde ve telafi sınavlarıyla sınavın adiliyetini yitirdiği olarak gösterdiler.

Araştırma sorusu olarak velilere ‘TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.24’de gösterilmiştir.

Tablo 4.24

Velilere Sorulan 'TEOG Sınavının Okul Sınavlarının Bir Parçası Gibi Olduğunu Biliyoruz. Bu Durumu Bilmek Sizce Öğrencilerin Okul Dışı Eğitim Kurumlarına İhtiyacını Nasıl Etkiledi?' Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Arttırdı	Azalttı	Değiştirmedi
TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?	7	1	7

Tablo 4.24 incelendiğinde sadece bir velinin 'TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası gibi olduğunu biliyoruz. Bu durumu bilmek sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi?' sorusuna azalttı yanıtını verdiği görülmektedir. Velilerin verdiği ifade;

“Şimdi okul dershaneler veya okul dışı kurumlar olan ihtiyaç genel itibariyle bu sistemde ihtiyaç olmadığını düşünüyorum. Çünkü sorulara baktığımızda müfredata dayalı veya öğretmenleri çözdükleri şeylerden olan sorular çıkıyorlar”

Diğer taraftan okul dışı kurumlara ihtiyacın arttığını söyleyen veli sayısı yedidir. Bu velilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir;

“sistemsel bir sıkıntı var burada bu sistemde ben dershanelerin ciddi ihtiyaç olduğunu düşünüyorum, sistemin doğru bir şekilde değişmesi durumunda dershaneler ihtiyaç olmaktan çıkabilir. Henüz daha çocuklarda neyin ölçüldüğünü biz tam olarak bilemiyoruz, çocuklarda ne arıyoruz.”

“Bu çok ciddi etkiliyor ve çok ciddi bir pazar payı oluşturdu”

“öğretmenlerin çok eksikliği var özellikle devlet okuluysa. Bu durumda mecburen çocuğunu özel derse gönderiyorsun, sınavın ikiye çıkmasıyla özel ders gibi ihtiyaçlarda arttı ve aslında devlet bu açığı kapatmadı, dershane kapatılması da çözüm değil, başıboş bir eğitim sistemimiz var”

“o furyayı çok güzel etkiledi, özel ders anlamında, biz de bunu kullandık. Genellikle etüt merkezlerine gönderiyoruz, dershaneler kalabalık olduğu için neden dersiniz çocuğumla daha iyi ilgilenilsin hani çocuğum kendini eksik hissetmesin arkadaşlarından diye...”

“daha da arttırdı, yani her dersten özel ders aldırır hale gelindi, bizde bu yüzden dershaneye gönderdik”

Diğer taraftan görüşme yapılan velilerden yedi tanesi TEOG sisteminin dershanelere olan ihtiyacı değiştirmedigini söylemişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir;

“yani sınavın okuldaki sınavların bir parçası olsa da olmasa da öğrenciler dışardan da bir destek almayı istiyorlar, çünkü birçok veli bunun zorunlu olduğunu gerekli olduğunu düşünüyor ve çocuğunu gönderiyor. Biz göndermediğimiz zaman sınıfta tek yada bir iki kişiden biri oluyor çocuk, dolayısıyla kendini rahatsız hissediyor, acaba ben eksik mi kalıyorum diye bu yüzden ben bu dışardan alınan eğitime inanmadığım halde sırf çocuğum kendini rahat hissetsin diye göndermek zorunda hissettim ve gönderdim.”

“arkadaş çevresi gidiyo ya sen kendi bilgini ne kadar yeterli görürsen gör eğer o öğrenci dershaneye giden arkadaşları varsa illa istiyoy ısrarla istiyoy, o ortamı orda yaşamak için olabilir veya kendini onlardan geri kalacağı düşüncesi olabilir bu etken nedir bilmiyorum ama çocuk çok iyi ve yetenekli de olsa mutlaka ve mutlaka dershaneye gitmeyi istiyor.”

“özel derse, dershaneye gitmeyen yada etüt merkezine gitmeyen bir öğrenci mutlaka en azından birkaç tane dersten özel derse gidiyor, rekabetin olduğu her yerde her zaman, yardım almak zorundasınız, sistemin adının bir önemi yok”

Velilere “TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?” sorusu sorulmuş velilerin yaklaşık yarısı okul dışı kurumlara olan ihtiyacın iki sınavla birlikte arttığını dile getirmiştir. Dershaneye gitmeyen öğrencilerin kendilerini eksik hissetmesi ve sınavın iki sefer yapılıyor olması bu durumu arttırdığını söylediler. Ayrıca velilerin yaklaşık yarısı okul dışı kurumlara olan ihtiyacın değişmediğini aynı durumun devam ettiğini diler getirmişlerdir. Sadece bir veli okul dışı kurumlara olan ihtiyacın azaldığını dile getirmiştir.

Araştırma sorusu olarak velilere ‘TEOG sınavı ile okul veli arasındaki bağ güçlendi mi? Neden’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.25’de gösterilmiştir.

Tablo 4.25

Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavı İle Okul Veli Arasındaki Bağ Güçlendi Mi? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Arttırdı	Azalttı	Değiştirmede
TEOG sınavı ile okul veli arasındaki bağ güçlendi mi? Neden?	7	1	7

Tablo 4.25 incelendiğinde sadece bir velinin ‘TEOG sınavı ile okul veli arasındaki bağ güçlendi mi?’ sorusuna azalttı yanıtını verdiği görülmektedir. Velilerin verdiği ifade;

“Güçlenmeden ziyade kopmalar oldu gibi geliyor bana tersini düşünüyorum. Öğrenci için orta öğretim başarısı için içine girince düşük puan aldığında veliler hocaları suçlamaya başladı sen benim çocuğuma nasıl düşük puan verirsin”

Diğer taraftan görüşme yapılan velilerden yedi tanesi TEOG sistemi ile okul-veli arasındaki bağın arttığını söylemişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir;

“Bence güçlenmiştir çünkü öbür türlü kendi aralarında yaptıkları sınavlarda velilerin belki haberi olmuyor ama TEOG ülke çapında yapıldığı için ister istemez veli ona biraz daha dikkat ediyor, veli öğretmenle daha iyi irtibata geçmek istiyor okulla daha çok sıkı ilişkilere giriyor, öğretmen veliyi daha çok arıyor, çünkü önemsiyor olayı.”

“Çok güçlendi sık sık okul bu konuda bize bilgilendirme için hem yönetim hem öğretmenler hem de dışardan getirdikleri motivasyon veya öğrenci koçları tarafından sürekli toplantılar yapıldı, tabi sürekli görüşme halinde olunması ister istemez bağları bir şekilde güçlendirdi”

“TEOG kaygısı olan velilerin daha sık gidip geldiğini biliyorum. Yani kaygı ile gelen bağlar var.”

“Güçlendi çünkü sık sık gidiyoruz bu dönemde en azından çocuğumuz ne durumda deneme sınavları sonuçlarını takip edebilmek için görüşmelerimiz oluyordu bence güçleniyor.”

Diğer taraftan görüşme yapılan velilerden yedi tanesi TEOG sistemi ile okul-veli arasındaki bağın değişmediğini söylemişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir;

“okulla veli arasındaki bağ güçlenmedi ve değişmedi sadece ne oldu herkes işte çocuğumun notu önemli bağ falan diye bişey değildir bu şeydir, adam senden sadece not bekliyo yoksa senin öğrenciyle diyoloğun düşününen çok az”

“yani bizim için bir etkisi olmadı, bilmiyorum. Zaten güçlü bir bağımız var.”

“hiç güçlenmedi ben güçlenen bir şey görmedim yani.”

Velilere “TEOG sınavı ile okul veli arasındaki bağ güçlendi mi? Neden?” sorusu sorulmuş velilerin yaklaşık yarısı okul-veli ilişkisinin arttığını dile getirmiştir. Sınavların okul sınavlarının bir parçası şeklinde yapılıyor olması ve sınav kaygısından dolayı öğrenci hakkında bilgi sahibi olma duygusu bu durumun nedeni olarak söylenebilir. Diğer taraftan yaklaşık velilerin değer yarısı durumun değişmediğini dile getirmiştir. Sadece bir veli TEOG-öğretmen notlarındaki farklılıktan kaynaklanan veli-okul bağında azalma olduğunu iddaa etmiştir.

Araştırma sorusu olarak velilere ‘TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Telafi sınavlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.26’de gösterilmiştir.

Tablo 4.26

Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavında Telif Sınavları Da Yapılmakta. Sizce Telif Sınavlarıyla Asıl Sınav Eşit Zorlukta Mı? Telif Sınavlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavında telif sınavları da yapılmakta.	4	4	7
Sizce telif sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Neden?			

Tablo 4.26 incelendiğinde 4 velinin ‘TEOG sınavında telif sınavları da yapılmakta. Sizce telif sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Velilerin bazılarının verdiği ifade;

“eşit olduğunu düşünmüyorum, kesinlikle hiçbir şey eşit olamaz, bu sınavın da eşit olarak hazırlanmadığını düşünüyorum”

“eşitsizlik olduğunu düşünüyorum şöyle tamam mazereti olan gerçek mazereti olan için bu güzel ama bir kısmını suistimal ediyor yani bizim üniversitelerde olduğu gibi özürli raporla şununla bununla çalışmadığı dönemde o zaman da soru stillerini çıkararak daha avantajlı duruma gelebiliyor”

“ben adil olduğunu düşünmüyorum, mutlaka sorular farklı olacak. O açıdan telif sınavları bir dereceye kadar iyi ama genel adalet yönünden bakarsak çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum.”

“telifler her zaman avantajdır Türkiye de. Telif olsun ama bizim ülkemiz gibi adaletin az dağıtıldığı bir ülkede bunun ben diğerlerine haksızlık olarak geri döneceğini düşünüyorum. Veya kullanılabilceğini düşünüyorum.”

Diğer taraftan velilerin 4 tanesi, TEOG telif ve asıl sınavının eşit güçlükte olduğunu ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir;

“eşit zorluktadır neden ilerde bunlar belki mahkemelikte olabilir yani, çünkü olay basit bişey değil ben zor bir soruyu sorarken öbürkü yan gelmiş yatmış bir rapor almış ondan sonra o raporun eşliğinde bide kalkmış basit soruyla karşılaştırıp adaletsizlik olur ki bu da kesinlikle değerlendirilirler ve mahkemeye verirler, bu yüzden eşit hazırlarla diye düşünüyorum”

“Zorluk derecesinin de farklı olacağını da düşünmüyorum yani aynı zamanda hazırlanıyordur muhtemelen, aynı oluyordur.”

“Sorulara baktığım zaman çok büyük uçurumlar olduğunu görmedim. bence eşit diye düşünüyorum.”

Diğer taraftan velilerin 7 tanesi, TEOG telafi ve asıl sınavının güçlük derecesi hakkında bilgilerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir;

“Soruları görmediğim için değerlendirmede bulunamayacağım..”

“Hiç başımıza gelmedi bizim okulda öyle bir şey yok bu yüzden bilmiyorum..”

“Telaflı sınavları yapıldığını bilmiyordum açıkçası, yani oğlumda girmeyince.”

Velilere “TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Neden?” sorusu sorulmuş velilerin yaklaşık yarısı bilmediğini dile getirmiştir. Çünkü çocuklarının telafi sınavına girmemiştir. Velilerin dört tanesini sınavların eşit zorlukta olduğunu söylemiştir. Diğer taraftan velilerin dört tanesi sınavların eşit zorlukta olmadığını dile getirmiştir. Buna göre veliler telafi sınavlarının suiistimal edildiğinden sınavların eşit olmadığını söylemiştir.

Araştırma sorusu olarak velilere ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da dâhil ediliyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.27’de gösterilmiştir.

Tablo 4.27

Velilere Sorulan ‘TEOG Sınavı Sonucunda Yerleştirmeler Yapılıyor. Okul Puanı Da Dahil Ediliyor. Sizce Yerleştirme Puanları Adil Mi Hesaplanıyor? Neden?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?	1	14	-

Tablo 27 incelendiğinde 14 velinin ‘TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görölmektedir. Velilerin bazılarının verdiği ifade;

“şimdi devlet okullarında biraz daha içi sıkı disiplinli tutuyorlar ama özel okullarda insanlar ticari amaçlı düşündükleri için sırf müşteri kaybetmemek için karşıdaki kırılmasın gücenmesin davasıyla puanı fazladan veriyorlar, bunu kendileri de söylüyorlar”

“özel okullar ister istemez okul başarısı ve ticari kaygıdan dolayı öğrenci puanlarını yüksek tutuyor bu bir gerçek Türkiye için, gerçek puanları maalesef göremiyoruz”

“okullarda şimdi bu puanlama sisteminin doğru olduğunu düşünmüyorum neden düşünmüyorum şimdi ben beden eğitiminden genelde yüz veriyorum, müzikçide aynısını yapıyor, resimcide yapıyor neden çünkü bizim derslerimizin bir puanlamada sıkıntı yaratması sorun oluyor. Ben sağlıklı olduğunu düşünmüyorum kolejlerde şu kaygı var ticaret yapıyor bir kere senin çocuğuna kötü deme şansı yok parasını alıyor ciddi para kazanıyor o zaman bu eğitim sisteminin neresi doğru olur”

“her ne kadar resmiyette belli bir kriter var denilse de, ben bunun eşit olacağını düşünmüyorum her okulda. En basitinden köy okulunda çocuk biraz sivrilmişse

başarılıdır ve diğerlerinden önde diye buna tolerans geçilir ve hep puanları daha yüksek verilir,”

“burada bir özel okuldaki bir özel okulun tanıtımındaki idareci arkadaş dedi ki bakın okul puanları çok önemli, bizde yazılı sınavlar çok problem olmuyor, puanlar da çok problem olmuyor, biz geleniği yerine getiriyoruz dedi. Buradan özel okulların hangi mantıkla öğrencilere puan verdiklerini görebiliriz. Yani paran varsa başarılısın.”

“tabi ki, mutlaka haksızlık oluyor, olmaz olur mu? yani bazı okullarda şişirme yüz puan veriyor bazı okullarda da altmış yetmiş ile bütün ortalaması düşüyor.”

“ben adil olduğumu düşünmüyorum, benim oğlum özel okulda benim oğlum İngilizceden ki çok iyi derecede İngilizce konuşuyor, buna rağmen yetmiş seksen alıyorlar çünkü ama bir köy okulunda veya devlet okulunda İngilizce branşı olmayan hoca derse girip doksan değil yüz bu tarz ikincil dersler birçok okulda. Bu yüzden hesaplamaların çok düzgün olduğunu düşünmüyorum, çok eşit yarıştıklarını da çocukların düşünmüyorum.”

Diğer taraftan velilerin sadece 1 tanesi, TEOG telafi ve asıl sınavının eşit güçlükte olmadığını ifade etmişlerdir. Aşağıda bu bulguyu destekleyen bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir;

“Eşit oluyor ama daha sınav yapılırken işte o kafada soru işareti oluşturuyor bazılarına acaba yardım ediliyor mu diye, değilse sonuçların hesaplanmasında bir şey görmüyorum ben yani haksızlık olduğunu.”

Velilere “TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?” sorusu sorulmuş velilerin hemen hemen hepsi yerleştirme puanlarının adil hesaplanmadığını düşündüklerini dile getirmiştir. Özel-devlet okulu karşılıklı güvenilmezliği, öğretmenlerin sınav notlarının sonucu etkiliyor olması ve öğretmen değerlendirmelerinin adil olmadığını düşünmelerinden dolayı adil olmadığını söylemişlerdir.

Araştırma sorusu olarak velilere ‘Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?’ sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular tablo 4.28’de gösterilmiştir.

Tablo 4.28

Velilere Sorulan ‘Son Olarak Öğrenciler Sınavlara Çalışmaktan Sosyalleşme Ya Da Sportif Faaliyetlere Vakit Ayırabiliyor Mu? Nasıl?’ Soruna Ait Analiz Tablosu

Soru	Evet	Hayır	Bilmiyorum
Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?	-	15	-

Tablo 4.28 incelendiğinde 15 velinin de ‘Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?’ sorusuna hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Velilerin bazılarının verdiği ifade;

“teog sınavları da aynı şekilde bu çocuklara çok aşırı yüklüyorlar, çocuklar sosyalleşmeye vakit ayıramıyorlar..”

“bunu eğitimci olmadıkları için öyle tahmin ediyorum yukarıdakiler pek çözemedi, öğrenciler vakit ayıramıyor, dersane, okul ve test dışına çıkamıyorlar.”

“ayırabiliyorsa zaten bu büyük bir başarıdır, bunu başaran bir aile varsa onları kutlamak gerekiyor”

“sınav öğrencisi kesinlikle ayıramıyor, yani bize bile zaman ayıramadı çocuk geliyor yiyor içiyor robot gibi çalışıyor dershaneye gidiyor sosyal ilişkileri sıfır oluyor yani bu çalışmalar.”

“çok üzgünüm maalesef hayır, çok üzülüyorum Avrupa’daki dediğim gibi çocuklar sportif faaliyetlere katılırken, bizim çocuklarımız ise yarın ne olacak biz hala Türk toplumu olarak kaygının içerisindeyiz”

“benim oğlum gitar çalıyordu gitarı bıraktı ben çok üzüldüm, basket oynuyor baskete biz çok zorladığımız için devam ediyor çünkü çok yoruluyorlar akşam beşe kadar okul, sonra test çözmeye başlıyor..”

“Kesinlikle çocuklarda sosyal hayat diye bir şey kalmıyor, bu yıl ilk veli toplantısına gittiğimizde bize rehberlik öğretmenimiz dedi ki bu çocuklar mutsuz bakıyorlar dedi, yani hepsinin gözünden mutsuzluk akıyor biraz bunları rahat bırakın”

“çok dezavantajlı bir durum çocukların sosyalleşmesine ciddi etkileyen bir sistemimiz var. Öğrencilerin kendilerini tanıma imkânları yok. Kendi yeteneklerini fark edemiyorlar. Sadece matematik fizik kimya biyoloji çözmekten, onları anlamaya çalışmaktan kendilerini tanıma fırsatı bulamıyorlar”

Velilere “Son olarak öğrenciler sınavlara çalışmaktan sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor mu? Nasıl?” sorusu sorulmuş velilerin öğrencilerin sportif ve sosyal faaliyetlere vakit ayıramadıkları için gerçekleştirmediklerini dile getirmiştir. Sınav kaygısı, ders çalışma temposu buna engel olduğunu belirtmişlerdir.

5) Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) Sınavı ile 1. Sınavlar arasındaki ilişki ne düzeydedir?

Tablo 4.29

Öğretmen Yapımı 1. Sınavlar İle TEOG Sınavı Arasındaki Korelasyon Tablosu

DERSLER	BAŞARILI İ.Ö.O.	BAŞARISIZ İ.Ö.O.	ÖZEL İ.Ö.O
	1.Sınav-TEOG	1.Sınav-TEOG	1.Sınav-TEOG
Fen Bilgisi	$r=.87^{**}$, $r^2=.75$	$r=.48^{**}$, $r^2=.23$	$r=.60^{**}$, $r^2=.36$
Matematik	$r=.81^{**}$, $r^2=.66$	$r=.18^{**}$, $r^2=.03$	$r=.73^{**}$, $r^2=.53$
Türkçe	$r=.77^{**}$, $r^2=.59$	$r=.61^{**}$, $r^2=.37$	$r=.55^{**}$, $r^2=.30$
DiKAB	$r=.67^{**}$, $r^2=.45$	$r=.75^{**}$, $r^2=.56$	$r=.58^{**}$, $r^2=.34$
Sosyal Bilgiler	$r=.70^{**}$, $r^2=.49$	$r=.56^{**}$, $r^2=.31$	$r=.57^{**}$, $r^2=.32$
İngilizce	$r=.78^{**}$, $r^2=.61$	$r=.59^{**}$, $r^2=.35$	$r=.78^{**}$, $r^2=.61$

**0.01 düzeyinde manidarlık

Öğretmen yapımı fen bilgisi dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda fen bilgisi dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.87$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda fen bilgisi dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.48$, $p<0.01$) ve özel okul fen bilgisi dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.48$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Birinci sınav-TEOG’u ya da TEOG birinci sınavı fen bilgisi dersi için başarılı devlet okulunda %75, başarısız devlet okulunda %23 ve özel okulda %36 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı matematik dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda matematik dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.81$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda matematik dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve az düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.18$, $p<0.01$) ve özel okul matematik dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.73$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Birinci sınav-TEOG’u ya da TEOG birinci sınavı matematik dersi için başarılı devlet okulunda %66, başarısız devlet okulunda %3 ve özel okulda %56 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı Türkçe dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda Türkçe dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.77$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda Türkçe dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.61$, $p<0.01$) ve özel okul Türkçe dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.55$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Birinci sınav-TEOG’u ya da TEOG birinci sınavı Türkçe dersi için başarılı devlet okulunda %59, başarısız devlet okulunda %37 ve özel okulda %30 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı DİKAB dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda DİKAB dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.67$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda DİKAB dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.75$, $p<0.01$) ve özel okul DİKAB dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.58$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Birinci sınav-TEOG’u ya da TEOG birinci sınavı DİKAB dersi için başarılı devlet okulunda %45, başarısız devlet okulunda %56 ve özel okulda %34 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı sosyal bilgiler dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda sosyal bilgiler dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.70$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda sosyal bilgiler dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.56$, $p<0.01$) ve özel okul sosyal bilgiler dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.57$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Birinci sınav-TEOG’u ya da TEOG birinci sınavı sosyal bilgiler dersi için başarılı devlet okulunda %49, başarısız devlet okulunda %31 ve özel okulda %32 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı İngilizce dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda İngilizce dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.78$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda İngilizce dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.59$, $p<0.01$) ve özel okul İngilizce dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.78$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Birinci sınav-TEOG’u ya da TEOG birinci sınavı sosyal bilgiler dersi için başarılı devlet okulunda %61, başarısız devlet okulunda %35 ve özel okulda %61 oranında açıklamaktadır.

Tablo 4.30

Öğretmen Yapımı TEOG ile 3. Sınavlar Arasındaki Korelasyon Tablosu

DERSLER	BAŞARILI İ.Ö.O.	BAŞARISIZ İ.Ö.O.	ÖZEL İ.Ö.O
	TEOG-3.Sınav	TEOG-3.Sınav	TEOG-3.Sınav
Fen Bilgisi	$r=.79^{**}$, $r^2=.62$	$r=.52^{**}$, $r^2=.27$	$r=.64^{**}$, $r^2=.41$
Matematik	$r=.80^{**}$, $r^2=.64$	$r=.26^{**}$, $r^2=.07$	$r=.74^{**}$, $r^2=.56$
Türkçe	$r=.64^{**}$, $r^2=.41$	$r=.59^{**}$, $r^2=.34$	$r=.58^{**}$, $r^2=.34$
Sosyal Bilgiler	$r=.61^{**}$, $r^2=.37$	$r=.63^{**}$, $r^2=.40$	$r=.61^{**}$, $r^2=.37$
İngilizce	$r=.86^{**}$, $r^2=.74$	$r=.60^{**}$, $r^2=.36$	$r=.86^{**}$, $r^2=.74$

**0.01 düzeyinde manidarlık

Öğretmen yapımı fen bilgisi dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda fen bilgisi dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.79$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda fen bilgisi dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.52$, $p<0.01$) ve özel okul fen bilgisi dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.64$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Üçüncü sınav-TEOG'u ya da TEOG üçüncü sınavı fen bilgisi dersi için başarılı devlet okulunda %62, başarısız devlet okulunda %27 ve özel okulda %41 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı matematik dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda matematik dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.80$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda matematik dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve az düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.52$, $p<0.01$) ve özel okul matematik dersi 1.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.64$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon

katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Üçüncü sınav-TEOG'u ya da TEOG üçüncü sınavı matematik dersi için başarılı devlet okulunda %64, başarısız devlet okulunda %7 ve özel okulda %56 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı Türkçe dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda Türkçe dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.64$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda Türkçe dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.59$, $p<0.01$) ve özel okul Türkçe dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.58$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Üçüncü sınav-TEOG'u ya da TEOG üçüncü sınavı Türkçe dersi için başarılı devlet okulunda %41, başarısız devlet okulunda %34 ve özel okulda %34 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı sosyal bilgiler dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda sosyal bilgiler dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.61$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda sosyal bilgiler dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.63$, $p<0.01$) ve özel okul sosyal bilgiler dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.61$, $p<0.01$) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Üçüncü sınav-TEOG'u ya da TEOG üçüncü sınavı sosyal bilgiler dersi için başarılı devlet okulunda %37, başarısız devlet okulunda %40 ve özel okulda %37 oranında açıklamaktadır.

Öğretmen yapımı İngilizce dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında okullar bazında anlamlı bir ilişki olup olmadığını öğrenmek için yapılan basit doğrusal korelasyon işlemi, başarılı devlet okulunda İngilizce dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.86$, $p<0.01$), başarısız devlet okulunda İngilizce dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.60$, $p<0.01$) ve özel okul İngilizce dersi 3.sınav ile TEOG sınavı arasında, pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğunu ($r=.86$,

p<0.01) göstermiştir. Ayrıca birlikte değişimin bir göstergesi olan determinasyon katsayıları (r^2) hesaplanmıştır. Üçüncü sınav-TEOG'u ya da TEOG üçüncü sınavı İngilizce dersi için başarılı devlet okulunda %74, başarısız devlet okulunda %36 ve özel okulda %74 oranında açıklamaktadır.

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

TEOG sınavının temel amacı, katılımcı ve paydaşlar üzerindeki stresi ve kaygıyı azaltmaktır. Bunun için yılda bir kez yapılan ve telafi imkânı bulunmayan tek bir merkezi sınav yerine, yılda iki defa müfredata dayalı yapılan TEOG sınavına geçilmiştir. Bu araştırma kapsamında TEOG sistemine geçiş amaçlarına ne derece gerçekleştiği sınavın birer paydaşı olan öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilere sorulan görüşme soruları ile ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Ayrıca yapılan korelasyon analizleri ile öğretmenlerin gerçekleştirmiş olduğu 1.sınav-TEOG ve TEOG-3.sınav sınavları arasındaki ilişki incelenmiştir.

TEOG sınav sistemine geçilmesindeki en temel amaç sınav kaynaklı kaygı ve stresi azaltmaktır. Sınav paydaşlarına bu durum sorulmuştur. Öğrencilerin çoğunluğu sınavı geleceklerini belirleyecek bir olgu olarak görmeleri, sınav sonuçlarına göre iyi bir lise ve oradan da iyi bir üniversite kazarak nitelikli bir hayat sürmeyi planlamaları ve sınava oldukça fazla anlam yüklemelerinden dolayı sınav kaygısı yaşamaktadırlar. Öğretmenlerin hepsi sınav kaygısı yaşadıklarını dile getirmiştir. Konuların yetiştirilmesinin gerekmesi ve veli baskısından kaynaklı kaygı yaşadıklarını söylemişlerdir. Konuların ilk TEOG'a kadar yetişmesi gerekliliği sistem tarafından zorunlu bir durumdur. Kalabalık sınıf ortamı da düşünüldüğünde bu durum sorun çıkartabilir. Konuların yetiştirilememesi veya kalabalık sınıf ortamından dolayı az seviyede başarı gösteren öğrencilerin durumu öğretmenlere yüklenmiştir. Ayrıca TEOG okul sınavının bir parçası olarak gerçekleştirilmektedir. Öğretmen notları TEOG notlarından düşük olduğunda veliler yine öğretmenlere baskı yapmaktadır. Öğretmenler de söz konusu baskıdan dolayı son sınavlarda öğrenci notlarını TEOG notlarına benzeterek soruna yanlı bir çözüm getirebilir veya velilerle sorun yaşamaya devam edebilir. Genel olarak öğretmenler müfredat yetiştirilmesi, öğrenci başarı seviyesi ve veli baskısı kaynaklı kaygı yaşamaktadırlar. Kaygılarını azaltmak için son sınavda öğrenci notlarını TEOG sınavına benzetme ihtimalleri sorunu daha da büyük ölçekli hale dönüştürebilir. Yöneticilerde öğretmenler ile benzer durumu belirtmişlerdir. Öğrenci başarısı veya başarısızlığında aynı sorunları velilerle

kendilerinin de yaşadıklarını söylemişlerdir. Velilerin hemen hemen hepsi sınav kaygısı yaşadıklarını söylemişlerdir. Kaygının çoğunlukla, çocukları için gelecek endişesi taşımalarından, çocuklarının kaygılı olduklarını görmelerinden ve sınavın kapsamının tam olarak ne olduğunu bilemediklerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Özel okula giden ailelerin daha rahat oldukları ve çocuklarının sınavda başarısız olsa bile özel okula devam edeceklerinden dolayı kaygılanmadıkları, endişelerinin çocuklarının endişelenerek psikolojik sorun yaşama ihtimalinden kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Genel olarak sınav başarısına dayalı eğitim sistemimizde sınavlara yüklenen anlamdan dolayı paydaşların kaygı yaşadıkları görülmüştür. Sınavın olduğu her sistemde bu kaygı yaşanabilir ve doğal karşılanabilir (Shavelson ve Bolus, 1982; Lopez, Lent, Brown ve Gore, 1997). Türkiye'deki öğrenci sayısı düşünüldüğünde sınav sisteminin de gerekliliği ortadadır. Fakat bu kaygı paydaşlar tek tek ele alınarak her paydaş için kaygıyı azaltıcı sisteme dair önlemler alınarak azaltılabilir. Böylelikle sistemden kaynaklı kaygının önüne geçilebilir. Ayrıca başarı için belirli düzeyde kaygının olması gerektiği de unutulmamalıdır (Migray, 2002; Yılmaz, 2006).

Öğrencilerin hepsi TEOG sınavının iki defa yapılmasının daha iyi olduğunu bu durumun kaygı ve streslerini azalttığını belirtmiştir. Öğretmenler ise sınavın iki defa yapılmasının öğrenciler üzerindeki kaygı ve stresi olması gereken düzeyden daha aşağıya çektiğinden dolayı öğrencileri derslere motive etmekte zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler sınavın iki defa yapılmasının kaygısında iki defa yaşanmasına neden olduğundan sınavın tek seferde yapılmasının faydalı olduğunu düşünmektedir. Yönetici ve veliler de öğretmenler gibi sınavın iki defa yapılmasının öğrencilerde motivasyon eksikliğine neden olduğunu dile getirmişlerdir. Fakat veliler sınavın iki defa yapılmasının kaygı ve stresi azalttığını bu durumun öğrenciler için olumlu olduğunu düşünmektedirler. Çıkan sonuçlara göre sınavın iki defa yapılmasının faydalı olduğu gözlemlenmektedir ancak öğrenciler dışındaki paydaşlar öğrencilerin TEOG'a ve TEOG'dan sonraki öğretmen sınavlarına karşı motivasyonlarının düştüğünü bu yüzden eğitim ve öğretimin zorlaştığını dile getirmişlerdir. Buna göre sınav iki defa yapılabilir ancak sınav içeriği ve sınav sistemi gözden geçirilerek öğrencilerin başarı için taşınması gereken kaygı ve motivasyon seviyesi korunabilir.

MEB (2013), 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında uygulanacak yerleştirme sistemi ile okul dışı kurumlara ihtiyaç duyulmayacağını ileri sürmüştür. Buna karşın okul dışı eğitim kurumlarına olan ihtiyacın arttığını belirtmiştir. Öğrenciler bu duruma sınavlara kadar belirli konuların yetiştirilmesi endişesi ile diğer arkadaşlarının okul dışı destek almalarının neden olduğunu söylemiştir. Öğretmenlerin geneli de okul dışı kurumlara olan talebin azalmadığını bu kurumlara olan algıdan dolayı zaten bir talebin olduğunu ve yetiştirilmesi gereken konular ve kalabalık sınıf atmosferinden dolayı diğer öğrencilerinde bu kurumlardan destek almaya başladığını söylemişlerdir. Yöneticiler ve veliler de okul dışı kurumlara olan ihtiyacın arttığını dile getirmişlerdir. Birçok veli okulun yetersiz olduğunu, sınavın adının, içeriğinin ve sisteminin bir önemi olmadığını her şartta çocuğunu okul dışı kurumlara gönderebileceğini dile getirmiştir. Bu durumun, velinin okul dışı kurumlara olan algısıyla ve öğrencinin istekleri ile alakalı olduğu görülmüştür. Buna göre okul dışı kurumlara karşı toplumun algısı bu konuda belirleyici etkenlerden birisi olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan müfredatın yetişmesi ile kalabalık sınıf ortamında yeterli eğitimi alamayan bireylerin olması da okul dışı kurumlara olan talebi arttırdığı gözlemlenilmiştir. Son olarak MEB (2014)' e göre, 2012-2013 yılında dershaneye giden öğrenci sayısını toplam 1 milyon 280 bin iken 2013-2014 yılında dershaneye giden toplam öğrenci sayısı 1 milyon 220 bin olarak belirtmiştir. Ancak bu veriler toplam öğrenci sayısı olması, sadece dershaneye giden kayıtlı öğrenci sayısı olması ve öğrenci sayısındaki toplam azalışı içinde barındırdığında dolayı rakamsal sonuçları doğrudan TEOG ile ilişkilendirmek yanlış yorumlara neden olabilir.

Merkezi sınavların okul müfredatının bir parçası olması ve okul sınavları gibi yapılan merkezi sınavların okul veli arasındaki bağı nasıl etkilediği sorulduğunda öğretmenler bağı güçlendiğini belirtmişlerdir. Fakat bu ilişki not ve başarı üzerine kurulu olduğu için başarısızlık durumlarında olumsuz sonuçlar ortaya çıkabildiğini de söylemişlerdir. Öğretmenler ve yöneticiler başarısızlığın kaynağının kendileri olarak gösterildiklerini ve eğer öğretmen sınavlarında öğrenci TEOG'a göre daha düşük not alırsa veli ile sorunlar yaşayabildiklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca hem öğretmenler hem de yöneticiler not ve başarı ilişkisinin dışında ilgili ya da ilgisiz olan velilerin birçoğunun okula karşı aynı ilgi seviyesinde ilişkilerini devam ettirdiğini söylemişlerdir. Velilere bakıldığında ilgili veli sistemin ne olduğunun bir öneminin olmadığı ve okulla arasında belli seviyede bir ilişkinin olduğunu ifade

ederken, okula bilgi almak için gitmeyen velilerin ise yine gitmedikleri görülmüştür. Bu durumda velilerin büyük çoğunluğunun okul ile bağının aynı seviye de devam ettiği görülmüştür. Buna karşın okula yönelik ilgisi ve ilişkileri artan velilerde olmuştur. Fakat bu duruma not-başarı ikilisi neden olduğundan olumsuz başarı durumlarında istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Sınav sistemlerimizde alışık olmadığımız yeni bir olgu olan telafi sınavları TEOG ile getirilen yenilikler arasındadır. Sınava herhangi bir mazeretten dolayı giremeyen öğrencilere telafi şansı tanıyan bu sistem hakkında öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve veliler asıl sınav ile eşit zorlukta olmadığını söylemişlerdir. Bu durumun aşırı derece de suistimal edildiğini de ekleyerek asıl sınava bilinçli rapor olarak girmeyen öğrencilerin bu soruları gördükten sonra telafi sınavına girmelerinin sorun olduğunu düşünmektedirler. Sınavların güçlük derecesinin birbirine ne derece yakın olduğunu tabi ki bu kanıtlarla ortaya koymak çok zayıf olacaktır. Belki de telafi sınavlarının güçlük derecesi çok daha yüksek olarak hazırlanıyordur. Fakat toplumda sınava yönelik olumsuz algı varken ve bu algının TEOG sisteminin aleyhine olduğu görülüyorken gerçekleştirilen telafi sınavlarının sistemi ve işleyişi değiştirilebilir.

Sınav sistemlerinin olduğu gibi TEOG sınavının da genel amacı sağlıklı bir ölçme ve değerlendirme (geçerlik ve güvenilirlik şartları yerine getirilerek) ile bireyleri sınavın amacına göre başarılıdan başarısız doğru sıralamaya koymaktır. Gelbal (2013)'e göre bir sınav, bilenlerle bilmeyenleri ayırabildiği ölçüde güvenilirdir. TEOG sınavı sonucunda öğrenciler sıralanırken, TEOG'dan alınan puanların %70'i ve okul başarı puanının %30'u toplanarak ikiye bölünür. Okul başarı puanı da öğretmen yapımı sınavlarla elde edilmektedir. Böylelikle hesaplanan puan öğrenci için yerleştirme puanını oluşturmaktadır. Sınavın paydaşlarının hepsi hesaplanan yerleştirme puanının adil olmadığını söylemişlerdir. Öğretmen yapımı sınavların sonuçlarının yerleştirme puanı hesaplanırken çok önemli olduğu düşünüldüğünde, öğretmenlerin sınav sonuçlarını hesaplarırken ne derece objektif olacağı, özel ve devlet okullarının kendi öğrencilerini kayırma ihtimali, öğretmenlerin öğrencilere TEOG yerleştirme puanları yükselsin diye verdikleri puanlar ve öğretmenlerin kendi öğrencilerinin dolayısı ile kendi performansının artması için verebileceği puanlar düşünüldüğünde sınavın bu ayağının objektiflikten uzak olma ihtimalinin bir hayli yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum orta öğretime geçiş ve telafi sınavlarında alınan bütün kopya

önlemleri, sınavın geçerlik güvenilirlik çalışmaları ve bütün öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli gibi sınav paydaşlarının emekleri de dâhil bütün sistemlere adil olmayan bir durumla eşitsizlik katmış olacaktır. Bu sorunun önüne sistem üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak geçilebilir.

TEOG sınav sistemi ulaşılmak istenen özelliklerden birisi de kaygı ve stresi azalan öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere daha çok vakit ayırabileceğiydi. Sınav paydaşlarının hemen hemen tamamı öğrencilerin okul-dershane arasında gidip gelmekten, test çözmek ve ders çalışmaktan dolayı sosyal etkinliklere vakit ayıramadıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerin sınava hazırlanmaktan kendilerini tanıyamadıklarını, yetenek, ilgi ve becerilerini fark edemediklerini söylemişlerdir. Sınavın bu amacı öğrencilerin sınav kaygı ve stresi azalsa bile öğrenci ve velilerin sınav algılarının ve sınava yükledikleri anlamın değişmemesinden dolayı gerçekleşmemiş olabilir.

Öğretmen yapımı sınavlar ile TEOG sınavı arasındaki korelasyon tabloları incelendiğinde başarılı devlet okulunda gerçekleştirilen birinci sınavlar ile TEOG arasındaki korelasyonun tüm dersler için genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu duruma bakarak öğretmen yapımı sınav soru ve puanlamalarının TEOG ile benzer olduğu söylenebilir. Ayrıca başarılı devlet okulundaki hocaların ilk yaptığı sınavların TEOG ile olan benzerliği son sınavlardakine göre genel anlamda daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum öğrencilerin son sınavlara olan motivasyon eksikliğiyle açıklanabilir. Yapılan görüşmelerde bu bulguyu açıkça desteklemektedir. Fakat devlet başarısız okulunda öğretmen yapımı ilk sınav puanları ile TEOG puanları arasında düşük düzeyde korelasyon olduğu söylenebilir. Bu duruma bakarak öğretmen yapımı sınav soru ve puanlamalarının TEOG ile benzer olmadığı söylenebilir. Özel okulun öğretmen yapımı ilk sınav puanları ile TEOG puanları arasında orta düzeyde korelasyon olduğu söylenebilir. Ayrıca devlet başarısız okulu ve özel okul öğretmen yapımı ikinci sınavlarda öğretmen yapımı son sınavların TEOG ile birinci sınava göre daha yüksek korelasyon gösterdiği görülmüştür. Başka bir ifade ile öğretmen yapımı sınav sonuçları TEOG sınav sonuçlarına benzetildiği söylenebilir. Bu durum görüşmelerde bütün sınav paydaşları tarafından ifade edilen TEOG sistemi sonucunda elde edilen yerleştirme puanlarının adil hesaplanmadığı bulgusunu desteklemektedir.

KAYNAKÇA

Aydoğan, Ali, “Lise Giriş Sınavları (Lgs-Oks) Coğrafya Sorularının Bilişsel Alan Basamaklarına Göre Değerlendirilmesi (2003-2007)”, 2008. < <http://www.acikarsiv.gazi.edu.tr/index.php?menu=2&secim=10&YayinBIK=946> > adresinden 16 Ağustos 2010’da alınmıştır.

Bal ., (2011). Seviye belirleme sınavı (SBS) başarısında etkili olduğu dşunlen faktörlerin sıralama yargıları kanunuyla leklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide lme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(2), 200-209.

Deniz, Z. K. ve Kelecioğlu, H. (2005). İlkretim başarı ölçüleri ile ortaretim kurumları ğrenci seçme ve yerleştirme sınavı arasındaki ilişkiler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38, 127-143.

Din, E., Uzun C. ve oban, O. (2014). Eğitimde kademeler arası geçişle ilgili ğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/3, 2014.

Dönmez, B. (2009). Ortaretim kurumlarına geçiş sistemine ilişkin bir değerlendirme. *Eğitime Bakış Eğitim-ğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 5 (15).

Gelbal, S. (2013). *lme ve değerlendirme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Güzeller, O. C. (2012). *İlkretim fen ve teknoloji dersi akademik ortalamaları ile seviye belirleme bilimleri alt testi puanları arasındaki ilişki*. 12(1), 201-214.

GÜZELLER, C., & KELECİOĞLU, H. (2006). *Ortaretim kurumları ğrenci seçme sınavının sınıflama geçerliği üzerine bir alışma*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(30).

İpek C. (2011). Velilerin okul tutumu ve eğitime katılım düzeyleri ile aileye bağlı bazı faktörlerin ilkretim ğrencilerinin seviye belirleme sınavları (SBS) zerindeki etkisi. *Pegem Eğitim ve ğretim Dergisi*, 1(2), 69-79

KARAKAYA, İ., & KUTLU, . (2012). Seviye Belirleme Sınavındaki Türkçe Alt Testlerinin Madde Yanlılığının İncelenmesi. *Education & Science/Eğitim ve Bilim*, 37(165).

Johnson, B. ve Onwuegbuzie, A. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33 (7), 14-26

Karip, E. (2008). Eğitimde Sınav Kısır Döngüsü (2), *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 358-359.

Lopez, F. G., Lent, R.W., Brown, S.D., & Gore, P.A., Jr. (1997). Role of social-cognitive expectations in high school students' mathematics-related interest and performance. *Journal of Counseling Psychology*, 44(1), 44-52.

MEB. (2013). 2013-2014 eğitim-öğretim yılı ortaöğretime geçiş ortak sınavları e-Kılavuzu. Ankara: MEB. http://oges.meb.gov.tr/docs2104/2013_OGES_Klvz.pdf.

MEB. (2014). 2013-2014 Milli Eğitim istatistikleri. Ankara: MEB. http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2013_2014.pdf

MEB. “Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi Seviye Belirleme Kılavuzu” <<http://oges.meb.gov.tr/> adresinden 08 Mayıs 2009’da alınmıştır.

Metin, M. (2013). Öğrencilerin seviye belirleme sınavındaki başarısına etki eden unsurların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Dergisi (KEFAD)*, 14 (1), 67-83.

Migray, K. (2002). *The Relationships Among Math Self –Efficacy, Academic Self –Concept and Math Achievement*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Arizona State University, Arizona.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2010). Ortaöğretim kurumlarına geçiş sistemi seviye belirleme sınavı e-başvuru kılavuzu <http://oges.meb.gov.tr/document/2010-SBS-BAŞVURU%20KILAVUZU.Pdf>

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). 2014 Yılı Bütçe Sunusu TBMM Genel Kurulu. Ankara: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_12/25103155_butce_sunusu_2014.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2003). *Ortaöğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı kılavuzu*. Ankara: Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK) Yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2008). *İlköğretim fen ve teknoloji 8 öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2011). 64 soruda ortaöğretime geçiş (OGES) sistemi ve seviye belirleme sınavı örnek sorular. http://oges.meb.gov.tr/docs/64_soru.pdf adresinden 2 Ocak 2011'de alınmıştır.

Ramazan, B. (2014). Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınav Puanları İle Öğretmen Sınav Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İv. Ulusal Eğitimde Ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi (Uluslararası Katılımlı)*.

Sarpkaya, R. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık, SETA(siyaset ekonomi vetoplu araştırmaları) İstanbul raporu 2015 1. Yılında Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Reformunun Değerlendirilmesi.

Shavelson, R.J., & Bolus, R. (1982). Self-concept: The interplay of theory and methods . *Journal of Educational Psychology*, 47, 3-17.

Şahin S., Baş U. A., Sucuoğlu H., Fırat Ş., N. (2012). İlköğretim okulu öğrenci ile öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş sistemine ilişkin görüşleri. *International Journal of Human Sciences* (9)2, 847-878.

Şensoy, H. (2011). *Ortaöğretime geçiş sürecine çözüm olarak getirilen seviye belirleme sınavı (SBS)'nin Araştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Tan, Ş. (2008). Öğretimde ölçme ve değerlendirme kitabı. Ankara: Pegem

Tekin, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. (Gözden geçirilmiş 17. Baskı)*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği (2008). Türk Eğitim Sistemi İçerisinde Ortaöğretim Kurumları Giriş Sınavının (OKS) Yeri, Ankara.

Uzoğlu M., Cengiz E. ve Daşdemir İ. (2013). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin seviye belirleme sınavında yapılan değişiklikler ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Mersin üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 77-86.

Yılmaz, E. T. (2006). *Uluslararası Öğrenci Başarı Değerlendirme Programı (PISA)'nda Türkiye'deki Öğrencilerin Matematik Başarılarını Etkileyen Faktörler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yılmaz, H. (1997). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Konya: Mikro Basım Yayım Dağıtım.

Yücesu, A. (2005). 1994-2004 Yılları Arasında Liselere Giriş Sınavı'nda (LGS) Çıkış Türkçe Sorularının Dilbilgisel Açından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

EKLER

Ek-1: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Soru 1

TEOG sınavının öncesinde sınav kaygısı, stresi yaşıyor muydunuz? Neden?

Soru 2

TEOG sınavının 8. Sınıfta yıl boyunca, ara ara sınavlar halinde yapılması mı daha iyi, yoksa önceki sistemler gibi tek sınav yapılması mı daha iyi olurdu? Neden?

Soru 3

TEOG sınavının okul sınavlarının bir parçası halinde yapılması sizce öğrencilerin okul dışı eğitim kurumlarına ihtiyacını nasıl etkiledi? Neden?

Soru 4

TEOG sınavında telafi sınavları da yapılmakta. Sizce telafi sınavlarıyla asıl sınav eşit zorlukta mı? Neden?

Soru 5

TEOG sınavı sonucunda yerleştirmeler yapılıyor. Okul puanı da ekleniyor. Sizce yerleştirme puanları adil mi hesaplanıyor? Neden?

Soru 6

TEOG sistemi ile sosyalleşme ya da sportif faaliyetlere vakit ayırabiliyor musun? Nasıl?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Rasim ÖNDER

Doğum Yeri: İZMİR

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Fen bilgisi öğretmenliği/ Pamukkale Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi: Fen bilgisi Eğitimi/ Pamukkale Üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İletişim

E-Posta Adresi: rasimonder32@gmail.com

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 1 (bir) yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[Tarih ve İmza]

[Öğrencinin Adı Soyadı]